

*Nieoficjalne tłumaczenie na język polski  
Tekst w języku angielskim uznaje się za nadrzędny  
(wersja z dnia 13.02.2017)*



## **(Interreg V-A) Litwa-Polska**

Dokument Programu

Wersja ostateczna z dnia 23.12.2016

Szablon dokumentu programu EWT oparty jest na wzorze dla programów współpracy w ramach celu „Europejska Współpraca Terytorialna” określonym w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 288/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. oraz w dokumencie Komisji Europejskiej „Projekt wytycznych w zakresie treści programu współpracy” – wersja 5 z 08.05.2014

**Wzór dla programów współpracy w ramach celu  
„Europejska Współpraca Terytorialna”**

do

**ROZPORZĄDZENIA WYKONAWCZEGO KOMISJI (UE) nr 288/2014**

ustanawiającego zasady, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne, które dotyczą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, w odniesieniu do wzoru dla programów operacyjnych w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1299/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska Współpraca Terytorialna” w odniesieniu do wzoru dla programów EWT w ramach celu „Europejska Współpraca Terytorialna”

CCI	2014TC16RFCB031	
Tytuł	(Interreg V-A) Litwa-Polska	
Wersja	Wersja ostateczna z dnia 23.12.2016	
Pierwszy rok	2014	
Ostatni rok	2020	
Kwalifikowalny od	01.01.2014	
Kwalifikowalny do	31.12.2023	
Numer decyzji KE	C(2017)784, zmieniająca decyzję Nr C(2015)9279	
Data decyzji KE	8.02.2017	
Numer decyzji zmieniającej państwa członkowskiego		
Data decyzji zmieniającej państwa członkowskiego		
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego		
Regiony NUTS objęte programem EWT	LT001	Okręg olicki
	LT002	Okręg kowieński
	LT004	Okręg mariampolski
	LT007	Okręg tauroski
	LT00A	Okręg wileński (z wyjątkiem miasta Wilna)
	PL343	Białostocki
	PL345	Suwalski
	PL623	Łecki

## Spis treści

<b>Sekcja 1. Strategia dotycząca wkładu programu EWT w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej .....</b>	<b>5</b>
1.1. Strategia dotycząca wkładu programu EWT w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.....	5
1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej.....	16
<b>Sekcja 2. Osie priorytetowe.....</b>	<b>22</b>
2A. Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna .....	22
2.A.1. Oś priorytetowa 1: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.....	22
2.A.2. Oś priorytetowa 2: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników .....	26
2.A.3. Oś priorytetowa 3: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.....	32
2.A.4. Oś priorytetowa 4: Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej .....	36
2B. Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej .....	47
2.B.1 Oś priorytetowa – Pomoc techniczna.....	47
<b>Sekcja 3. Plan finansowy .....</b>	<b>50</b>
3.1. Środki finansowe z EFRR (w euro).....	50
3.2. Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w euro).....	51
3.3. Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego.....	52
<b>Sekcja 4. Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego.....</b>	<b>53</b>
4.1. Opis zintegrowanego podejścia Programu do rozwoju terytorialnego.....	53
4.2. Wkład planowanych interwencji w strategii makroregionalnych i strategii morskich.....	54
<b>Sekcja 5. Przepisy wykonawcze dotyczące Programu współpracy.....</b>	<b>56</b>
5.1. Odpowiednie instytucje i podmioty.....	56
5.2. Procedura utworzenia Wspólnego Sekretariatu.....	57
5.3. Krótki opis w zakresie zarządzania i kontroli .....	57
5.4. Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku korekt finansowych wprowadzonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję .....	70
5.5. Stosowanie euro.....	71
5.6. Zaangażowanie partnerów.....	71
<b>Sekcja 6. Koordynacja.....</b>	<b>74</b>

<b>Sekcja 7. Zmniejszanie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów .....</b>	<b>77</b>
<b>Sekcja 8. Zasady horyzontalne.....</b>	<b>79</b>
8.1. Zrównoważony rozwój .....	79
8.2. Równość szans i niedyskryminacja .....	80
8.3. Równouprawnienie płci .....	80
<b>Sekcja 9. Odrębne elementy .....</b>	<b>82</b>
9.1. Podstawa oceny wykonania programu współpracy.....	82
9.2. Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu EWT.....	85

## SEKCJA 1

### STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU EWT W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU GOSPODARCZEGO SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

#### **1.1. Strategia dotycząca wkładu programu EWT w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**

##### **1.1.1. Opis zawartej w programie EWT strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**

#### **Wprowadzenie**

Program współpracy Litwa-Polska Interreg V-A (zwany dalej „Programem”) stanowi kontynuację współpracy zapoczątkowanej przez Program Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska 2007–2013.

#### **Obszar objęty Programem**

Kwalifikowany obszar Programu obejmuje 8 jednostek terytorialnych: 5 południowo-zachodnich okręgów Litwy i 3 północno-wschodnie podregiony Polski. Całkowity obszar Programu<sup>1</sup> wynosi 49 434 km<sup>2</sup>. Regiony (na poziomie NUTS-3) kwalifikujące się do udziału w Programie po obydwu stronach granicy to:

- okręg olicki (Litwa) (lit. *Alytaus apskritis*);
- okręg kowieński (Litwa) (lit. *Kauno apskritis*);
- okręg mariampolski (Litwa) (lit. *Marijampolės apskritis*);
- okręg tauroski (Litwa) (lit. *Tauragės apskritis*);
- okręg wileński (z wyjątkiem Wilna) (Litwa) (lit. *Vilniaus apskritis*);
- podregion ełcki (Polska);
- podregion suwalski (Polska);
- podregion białostocki (Polska) .

Liczba ludności, na obszarze objętym Programem, wynosi ogółem 2 355 321<sup>2</sup> mieszkańców. Łączna gęstość zaludnienia na obszarze kwalifikującym się do Programu to 47,6<sup>3</sup> mieszkańców na km<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r. oraz polskiego Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

<sup>2</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>3</sup> Według obliczeń dokonanych przez konsultantów na podstawie danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

## Najważniejsze atuty rozwoju i wyzwania współpracy transgranicznej

### *Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze*

Obszar Programu jest wyjątkowy z uwagi na zróżnicowaną i malowniczą przyrodę, która stanowi podstawę różnorodności miejsc turystycznych. Zróżnicowane krajobrazy regionu obejmują liczne wyjątkowe pomniki przyrody, w tym lasy, doliny rzek, wzniesienia, jak również wiele rozmaitych akwenów: jeziora, rzeki, źródła itp. Tereny zalesione zajmują około jednej trzeciej terytorium Programu zarówno po litewskiej, jak i po polskiej stronie granicy, a w niektórych regionach stanowią aż niemal 50 procent<sup>4</sup> całego obszaru. Liczne obszary chronione, takie jak parki narodowe i rezerваты z niepowtarzalnymi krajobrazami, utworzone zarówno na mocy przepisów prawa krajowego, jak i jako obszary NATURA 2000, włączone do krajowych i europejskich programów ochrony przyrody, odgrywają istotną rolę w branży turystycznej regionu, przyczyniając się do rozwoju ekoturystyki na obszarze, który został objęty Programem.

Pewne obszary Programu są szczególnie dobrze dostosowane do potrzeb turystyki, zarówno lokalnej, jak i międzynarodowej. Na szczególną uwagę zasługują oficjalnie uznane miejscowości uzdrowiskowe, np. Birsztany w okręgu kowieńskim, Druskienniki w okręgu olickim, Gołdap w podregionie ełckim czy Augustów w podregionie suwalskim, z licznymi SPA, ośrodkami uzdrowiskowymi i sanatoriami. Wysokiej jakości usługi zdrowotne i wypoczynkowe opierają się na jedynych w swoim rodzaju zasobach naturalnych, takich jak wody mineralne, błota, olejki eteryczne, itp., przyciągając zarówno gości z kraju, jak i turystów zagranicznych zamieszkałych blisko granicy. Ze względu na bogactwo zasobów naturalnych i sprzyjającą sytuację środowiskową obszaru Programu, ten rodzaj usług należy jednak dalej rozwijać.

Polska i Litwa są nie tylko bliskimi sąsiadami, ale przez cztery wieki były również związane ze sobą unią personalną pod panowaniem króla (XIV–XVI w.) oraz pełną unią polityczną w ramach Rzeczypospolitej Obojga Narodów (XVI–XVIII w.). Z uwagi na wspólną historię, wspólne wartości kulturowe między Litwą i Polską podtrzymywane były przez stulecia po rozwiązaniu unii politycznej. Wiele znamienitych osobistości z historii Litwy i Polski określało się mianem *gente Lithuanus, natione Polonus*, podkreślając swoją podwójną polsko-litewską tożsamość. Wśród postaci tych wymienić można Adama Mickiewicza, żyjącego na przełomie XVIII i XIX w. poetę, dramaturga, eseistę, publicystę i tłumacza, którego zarówno Polska, jak i Litwa uznają za wieszczę narodowego, Emilię Plater – XIX-wieczną bohaterkę i rewolucjonistkę polsko-litewskiego pochodzenia, a także Czesława Miłosza – żyjącego na przełomie XX/XXI w. poetę, laureata Nagrody Nobla, prozaika i tłumacza. Postacie te wniosły istotny wkład w tworzenie niematerialnego dziedzictwa polsko-litewskiego i są uznawane za ważne dla kultury i edukacji obydwu krajów uczestniczących w programie.

Według danych krajowych urzędów statystycznych za lata 2007–2013 liczba turystów lokalnych i zagranicznych odwiedzających obszar Programu stale rośnie. Wyjątek stanowi rok 2009, kiedy po pogorszeniu się koniunktury gospodarczej liczba turystów w regionie uległa zmniejszeniu. W 2013 r. liczba turystów na obszarze Programu sięgnęła niemal 1,4 miliona<sup>5</sup>. Pokazuje to, że zrównoważone i kreatywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego zlokalizowanego na obszarze Programu ma ogromny potencjał wspierania dalszego rozwoju różnorodnych form turystyki w regionie.

Ze względu na wyjątkowy charakter obszaru Programu pod względem bogactwa

<sup>4</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>5</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

przyrodniczego i wspólnych wartości kulturowych, stosowne jest podjęcie wspólnych działań, na rzecz efektywnego wykorzystywania dziedzictwa tego regionu. Szczególnie owocna będzie współpraca transgraniczna zaangażowanych państw w promowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Wspólne starania, zarówno po polskiej, jak i po litewskiej stronie granicy, powinny być bardziej widoczne, a tym samym zdolne przyciągnąć istotną uwagę do obszaru Programu, a także wzmocnić markę regionu. Ponadto podobne działania prowadzone po obu stronach granicy (jak w przypadku miejscowości uzdrowiskowych) staną się istotnym bodźcem dla transgranicznego dzielenia się doświadczeniami. Przy zaangażowaniu we współpracę transgraniczną kraje będą wspólnie oferować więcej atrakcji turystom, którzy uzyskają możliwość dostępu do pożądaných usług turystycznych na całym obszarze objętym Programem. Spowoduje to nie tylko wzrost dobrobytu i poprawę jakości życia mieszkańców i turystów odwiedzających region, lecz także zwiększy przewagę konkurencyjną na obszarze Programu. Kreatywne wykorzystanie miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarze Programu przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności regionu i będzie stymulować rozwój różnych form turystyki. Więcej turystów i dłuższy czas ich pobytu na obszarze Programu pozytywnie wpłynie na wzrost gospodarczy w regionie.

#### *Włączenie społeczne*

Wykluczenie społeczne odnosi się do procesów, w wyniku których pewne jednostki lub całe społeczności są systematycznie pozbawiane praw, wykorzystywania możliwości i dostępu do zasobów. Włączenie społeczne jest ściśle powiązane z jakością życia, która może obejmować rozmaite czynniki, takie jak m.in. materialne warunki życia, zdrowie, interakcje społeczne i podstawowe prawa.

W 2013 r. ponad jedna czwarta całkowitej liczby ludności<sup>6</sup> Litwy i Polski była zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przekraczając średnią UE wynoszącą 24,5%<sup>7</sup>. W obydwu uczestniczących w Programie państwach najbardziej skrajne wykluczenie społeczne można zaobserwować na obszarach wiejskich, zamieszkiwanych przez najwyższy odsetek osób żyjących ze świadczeń. Innym wskaźnikiem włączenia społecznego i jakości życia jest przewidywana długość życia w latach, która jest znacznie krótsza na obszarze Programu w porównaniu ze średnią w UE. W zależności od typu terytorium administracyjnego na obszarze Programu, przewidywana długość życia jest od 3 do 9 lat krótsza w przypadku mężczyzn i od roku do 4 lat<sup>8</sup> krótsza w przypadku kobiet w porównaniu odpowiednimi średnimi wartościami w UE.

Kluczowym warunkiem koniecznym do wzmocnienia włączenia społecznego jest udostępnienie usług zdrowotnych i socjalnych w równym stopniu wszystkim, zwłaszcza osobom i grupom społecznym wymagającym szczególnego traktowania, czyli dzieciom i dorosłym o specjalnych potrzebach wynikających z niepełnosprawności, podeszłego wieku, ubóstwa, itp. Z uwagi na pośredni typ obszaru Programu, dostępność świadczeń zdrowotnych i socjalnych oraz powiązanej infrastruktury jest niższa niż na obszarach miejskich.

Uwzględniając coraz bardziej palącą kwestię starzenia się społeczeństw, która również dotyka obszaru Programu, zapotrzebowanie na rozmaite świadczenia zdrowotne i socjalne nieustannie rośnie. Ponadto powszechnie przyjmuje się, że krótkoterminowe (pozaszpitalne/ambulatoryjne), w przeciwieństwie do długoterminowych (szpitalnych/stacjonarnych), świadczenia socjalne/zdrowotne są bardziej odpowiednie dla

<sup>6</sup> Dane statystyczne dla poziomu NUTS 3 nie są dostępne.

<sup>7</sup> Według danych Eurostatu z 2013 r.

<sup>8</sup> Według danych z 2013 litewskiego urzędu statystycznego, GUS i Eurostatu.

zapobiegania wykluczeniu grup społecznych wymagających szczególnego traktowania. Ważna jest deinstytucjonalizacja i decentralizacja świadczeń zdrowotnych i socjalnych, a także zaangażowanie nowych podmiotów, takich jak społeczności, ponieważ obecnie niezależne usługi oparte na społeczności lokalnej nadal nie są popularne na obszarze Programu.

Zaangażowanie podmiotów innych niż tradycyjne w zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa jest korzystne, ponieważ społeczności mogą wówczas bardziej efektywnie zaspakajać potrzeby lokalnej ludności. Dominujący typ terytoriów pośrednich na obszarze Programu sprzyja zaangażowaniu społeczności lokalnych, ponieważ zdaniem naukowców społeczności lokalne na obszarach wiejskich albo w starych tradycyjnych dzielnicach miast wydają się bardziej dojrzałe i trwałe<sup>9</sup>. Z tego względu bliższa współpraca między społecznościami i kontakty międzyludzkie na obszarze Programu przyczynią się do powstania społeczności bardziej otwartych, zdolnych do nawiązywania trwałej współpracy i będą korzystne dla włączenia społecznego.

### *Rynek pracy i bezrobocie*

Stosunkowo wysokie bezrobocie (prawie 14%<sup>10</sup> według danych z 2013 r.) na obszarze Programu, powyżej średnich krajowych, jest wyzwaniem dla rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. Również bezrobocie wśród młodzieży stanowi duży problem regionu. W 2013 r. stopa bezrobocia młodzieży była wyższa od średniej stopy bezrobocia w obu krajach, przekraczając 20%<sup>11</sup> na większości terytoriów objętych Programem.

Niekorzystne tendencje we wskaźnikach bezrobocia są ściśle powiązane z ogólnymi wynikami gospodarczymi w regionie. Główny obszar Programu znajduje się na peryferiach wyników gospodarczych krajów uczestniczących w Programie. Na obszarze Programu, PKB na mieszkańca jest o około 35%<sup>12</sup> niższy od średniej krajowej. Niektóre pozostałe wskaźniki związane z pracą są również poniżej średniej krajowej. Na przykład w 2013 r. średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w poszczególnych regionach obszaru Programu było od 10 do 15%<sup>13</sup> poniżej średniej zarówno na Litwie, jak i w Polsce.

Na sytuację na rynku pracy i ogólną konkurencyjność obszaru Programu negatywnie wpływają także różne wyzwania demograficzne, takie jak starzejące się społeczeństwo i negatywne tendencje migracyjne. Od 2005 r. odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym na różnych terytoriach obszaru Programu wzrósł od 2 do 5 punktów procentowych, na niektórych terytoriach nawet o ponad 10%<sup>14</sup>. Ponadto saldo migracji netto na obszarze Programu jest ujemne (minus 13 tysięcy rocznie<sup>15</sup>). Kierunki migracji są różne na Litwie i w Polsce. W litewskiej części obszaru Programu ponad połowę ujemnego salda migracji netto wytłumaczyć można emigracją, podczas gdy po polskiej stronie regionu nieznacznie ujemne saldo migracji netto wynika raczej z migracji wewnętrznej<sup>16</sup>. Takie tendencje demograficzne są wyzwaniem pod względem podaży siły roboczej na obszarze Programu, wywierają większą presję na ludność w wieku produkcyjnym, a tym samym pogarszają wykorzystanie zasobów ludzkich w regionie.

<sup>9</sup> Badania dotyczące społeczności lokalnych i instytucji na Litwie (2011), BGI Consulting, Ministerstwo Bezpieczeństwa Socjalnego i Pracy Republiki Litewskiej / "Bendruomeninių organizacijų ir bendruomenių centrų veiklos ir galimybių plėtojimo tyrimas" (2011), <http://www.socmin.lt/lt/tyrimai.html>

<sup>10</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>11</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>12</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>13</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>14</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>15</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>16</sup> Według danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.



Ważnym powodem wysokiego bezrobocia, w szczególności wśród młodzieży, jest rozbieżność między umiejętnościami młodych osób, potrzebami rynku pracy oraz ograniczony poziom przedsiębiorczości. Nawet jeśli odsetek ludności z wyższym wykształceniem, zarówno na Litwie, jak i w Polsce (odpowiednio 29,9% i 22,8%<sup>17</sup>), jest bliski średniej unijnej, która wynosi 25,0%<sup>18</sup>, sytuacja znacznie się różni na obszarze Programu. Według krajowych danych statystycznych odsetek ludności z wykształceniem wyższym w regionach z przewagą obszarów wiejskich jest niemal dwukrotnie niższy niż w regionach pośrednich. Z drugiej strony wysoki poziom wykształcenia wyższego stanowi jedną z najmocniejszych stron obszaru Programu. Tymczasem, najwięcej studentów z wykształceniem wyższym koncentruje się jedynie na dwóch terytoriach administracyjnych obszaru Programu, w okręgu kowieńskim na Litwie i w podregionie białostockim w Polsce (liczba studentów wynosi około 0,08 na jednego mieszkańca w stosunku do średniej krajowej na poziomie 0,04–0,05<sup>19</sup>).

Potencjał placówek oświatowych na obszarze Programu pozostaje niewykorzystany. Mogą one odgrywać rolę lokalnych i regionalnych liderów obszaru Programu i przyczynić się do lepszego dostosowania umiejętności do potrzeb rynku pracy. Spodziewane jest wdrożenie wspólnych programów nauczania zgodnych z rynkiem pracy i zacieśnienie tworzenia sieci kontaktów między placówkami oświatowymi.

W 2013 r. liczba przedsiębiorstw na 10 tysięcy mieszkańców na obszarze Programu była średnio o 10%<sup>20</sup> niższa od średniej krajowej. Pomimo że można wskazać pewne bardzo dobre przykłady organizacji wsparcia biznesu, zazwyczaj brakuje usług publicznych wysokiej jakości w zakresie wspierania biznesu. Z najnowszych badań w tym regionie wynika, że projekty w dziedzinie przedsiębiorczości, szczególnie te skierowane do młodzieży, wraz z profesjonalnym doradztwem zawodowym na rzecz rozwoju MŚP i lepszych usług publicznych, uznawane są za najważniejsze dziedziny wspierania biznesu<sup>21</sup>.

Na obszarze Programu pewne sektory gospodarki, takie jak rolnictwo, przemysł spożywczy, usługi transportowe i logistyczne, przemysł drzewny i meblowy oraz produkcja maszyn i wyposażenia są bardzo dobrze rozwinięte w obydwu krajach i mają potencjał w zakresie inteligentnej specjalizacji i tworzenia klastrów. Dlatego też dziedziny te powinny być efektywnie wykorzystywane do stymulowania konkurencyjności i tworzenia nowych miejsc pracy w regionie poprzez strategie klastrów i umiędzynarodowienie. Program będzie wspierał usługi publiczne, których celem jest budowanie nowych klastrów i innych form współpracy, a także umacnianie istniejących sieci.

Współpraca transgraniczna w zakresie świadczenia usług publicznych dla przedsiębiorstw i wspierania mobilności pracowników przynosi korzyści z kilku względów. Wspólne starania na rzecz rozwoju organizacji, wspierania biznesu oraz ich usług umocnią poziom przedsiębiorczości na całym obszarze Programu, a jednocześnie przyczynią się do wzrostu konkurencyjności i poprawy ogólnej sytuacji zatrudnienia w regionie. Ponadto współpraca transgraniczna pomiędzy organizacjami wsparcia biznesu to okazja do wymiany

---

<sup>17</sup> Według danych Eurostatu z 2013 r.

<sup>18</sup> Według danych Eurostatu z 2013 r.

<sup>19</sup> Obliczenia BGI Consulting na podstawie danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., polski Główny Urząd Statystyczny.

<sup>20</sup> Według obliczeń dokonanych przez konsultantów na podstawie danych litewskiego urzędu statystycznego z 2013 r., GUS.

<sup>21</sup> Studium wykonalności w regionie mariampolskim planu rozwoju na lata 2014-2020 (2013), BGI Consulting, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej.

<http://www.lietuvsregionai.lt/assets/files/Marijampole/Studija/Studija.pdf>

doświadczeń między tymi organizacjami i do zaangażowania we wzajemne uczenie się, poprzez dostosowywanie najlepszych praktyk wspierania rozwoju biznesu. Również wspólne rozwijanie programów praktyk i projektów przedsiębiorczości wśród młodzieży, w obydwu krajach uczestniczących w Programie, jest znaczące pod względem propagowania zainteresowania przedsiębiorczością i promowania talentów (w szczególności wśród młodych ludzi), a tym samym wzmacniania kapitału ludzkiego w regionie. Współpraca transgraniczna prowadzona poprzez wspólny marketing, tworzenie klastrów i działalność promocyjną w biznesie będzie stymulować mobilność pracowników na obszarze Programu i umożliwi efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego w dowolnym miejscu regionu w obydwu krajach, przyczyniając się do zmniejszenia bezrobocia i zwiększenia wzrostu gospodarczego na obszarze Programu.

Obszar Programu to w większości typ pośredni (według typologii terenów miejskich/wiejskich EUROSTAT). Taki typ jest korzystny dla rozwoju społeczności lokalnych ze względu na stosunkowo silne powiązania między mieszkańcami obszaru<sup>22</sup>. Celem Programu jest również wykorzystywanie potencjału organizowania społeczności lokalnych w celu rozwijania lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy. Lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia to operacje w zakresie gospodarki społecznej lub operacje grupowe prowadzone przez organizacje pozarządowe świadczące usługi w interesie społeczności (np. usługi pomocy domowej, opieki nad dziećmi, wsparcia młodych osób z problemami, lepsze bezpieczeństwo mieszkaniowe, itp.). Wsparcie rozwoju wspólnych lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia przyczyni się do tworzenia miejsc pracy i lepszego włączenia społecznego.

#### *Administracja publiczna i usługi publiczne*

W 2013 r. za efektywność rządu, wyrażoną jako zbiorczą ocenę jakości administracji publicznej (z uwzględnieniem systemu regulacyjnego, bezstronności i jakości usług), zarówno Polsce, jak i Litwie przyznano ponad 70 punktów na 100, znacznie poniżej średniej UE (ponad 80 punktów<sup>23</sup>). Reagowanie, efektywność i sprawność są jednymi z podstawowych zasad dobrego rządzenia, które jest nadrzędnym celem budowania zdolności instytucjonalnych. Zdolności instytucjonalne odnoszą się do sposobu, w jaki instytucje publiczne współdziałają i świadczą usługi na rzecz przedsiębiorstw i obywateli. Może to obejmować usprawnienia w trzech wymiarach, a mianowicie struktur i procesów, zasobów ludzkich oraz świadczenia usług. Zwiększenie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i sprawności administracji publicznej są silnie podkreślane w krajowych i regionalnych dokumentach Litwy i Polski<sup>24</sup>.

Nawet, jeżeli zarządzanie jest nieustannie reformowane, jego aspekt transgraniczny jest rzadko poruszany. Są jednak pewne dziedziny polityki publicznej, których zarządzanie jest w dużej mierze zależne od działań przeprowadzanych na większym obszarze. Starania ograniczone do szczebla krajowego mogą być niewystarczające do rozwiązywania bardziej ogólnych problemów, takich jak problemy związane z bezpieczeństwem. Ponadto analiza kosztów i korzyści przeprowadzona na Litwie wykazała wysoki zwrot z inwestycji

---

<sup>22</sup> Badania dotyczące społeczności lokalnych i instytucji na Litwie (2011), BGI Consulting, Ministerstwo Bezpieczeństwa Socjalnego i Pracy Republiki Litewskiej / „Bendruomeninių organizacijų ir bendruomenių centrų veiklos ir galimybių plėtojimo tyrimas” (2011), <http://www.socmin.lt/lt/tyrimai.html>

<sup>23</sup> Projekt *The Worldwide Governance Indicators* (WGI), Bank Światowy.

<sup>24</sup> Umowa partnerstwa z Litwą, 2014–2020; Umowa partnerstwa z Polską, 2014–2020; Plany rozwoju regionalnego okręgów Litwy

nastawionych na poprawę administracji publicznej<sup>25</sup>. W szczególności 1 euro zainwestowane na tym polu przynosi korzyści społeczne i ekonomiczne o wartości ponad 2 euro. W Programie Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska 2007–2013 znalazło się wiele dobrych przykładów owocnej współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi, jak również dostawcami usług publicznych. W ramach tej ostatniej formy współpracy zrealizowano m.in. projekty w dziedzinie rozwoju biznesu i turystyki, a także bezpieczeństwa publicznego. W ramach Programu wspierana będzie intensywniejsza współpraca transgraniczna instytucji na obszarze Programu w dziedzinie transportu publicznego, oświaty, bezpieczeństwa, zdrowia i usług społecznych oraz w innych dziedzinach.

Współpraca transgraniczna na rzecz wspierania infrastruktury i usług transgranicznych jest korzystna pod kilkoma względami. Przede wszystkim inwestycje w infrastrukturę poprzez skoordynowane nabywanie koniecznego wyposażenia umożliwiają zwiększanie ilości i jakości usług na obszarze Programu, co jest najważniejsze dla lepszej jakości życia w tym regionie. Ponadto inwestycje, a także wspólne starania obu krajów na rzecz rozwoju usług, zwiększają dostępność usług niezbędnych dla mieszkańców całego obszaru Programu niezależnie od ich narodowości, szczególnie w przypadku osób mieszkających w pobliżu granicy. Spowoduje to umocnienie włączenia społecznego.

Współpraca transgraniczna sąsiadujących administracji publicznych i podmiotów świadczących usługi publiczne będzie sprzyjać bliższym powiązaniom i wymianie dobrych praktyk między tymi instytucjami. Wzajemne uczenie się prowadzi do zwiększenia zdolności administracji publicznej ponad granicami, co ma zasadnicze znaczenie dla dalszego rozwoju gospodarczego całego obszaru Programu. Ponadto bardziej intensywna współpraca między instytucjami publicznymi Litwy i Polski zapewnia możliwość rozwijania trwałych sieci współpracy transgranicznej.

### **Ogólny cel i zakres tematyczny Programu**

Wyżej wymienione zakłócenia równowagi terytorialnej i wspólne wyzwania dla obszaru transgranicznego stanowią kontekst Programu. Program uwzględnia zasady strategicznego ukierunkowania i koncentrację tematyczną zgodne z celami strategii „Europa 2020” i strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W okresie 2014–2020 nadrzędny cel Programu stanowi wspieranie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego, który sprzyja włączeniu społecznemu na obszarze przygranicznym poprzez współpracę transgraniczną. Celem Programu jest wkład w regionalny rozwój i jakość życia poprzez współpracę transgraniczną między ludźmi i instytucjami na obszarze Programu.

Środki Programu będą skoncentrowane na czterech celach tematycznych i odpowiadających im priorytetach inwestycyjnych:

- **cel tematyczny 6** – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
  - priorytet inwestycyjny 6 (c) – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami poprzez zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;

---

<sup>25</sup> Studium wykonalności w regionie mariampolskim planu rozwoju na lata 2014–2020 (2013), BGI Consulting, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej  
<http://www.lietuvsregionai.lt/assets/files/Marijampole/Studija/Studija.pdf>

- **cel tematyczny 8** – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
  - priorytet inwestycyjny 8 (a) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników poprzez wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw;
  - priorytet inwestycyjny 8 (a(i) EWT) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia;
- **cel tematyczny 9** – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją;
  - priorytet inwestycyjny 9 (a(ii) EWT) – promowanie włączenia społecznego i walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez promowanie równości płci, równych szans oraz integrację społeczności ponad granicami;
- **cel tematyczny 11** – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej;
  - priorytet inwestycyjny 11 (a(iv) EWT) – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami.

### **Związek ze strategią „Europa 2020”**

Program jest zgodny ze strategią „Europa 2020” i wpisuje się w jej różne filary.

Po pierwsze, Program przewiduje zachowanie, ochronę i dostosowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego do celów turystyki, które obejmują takie działania w zakresie współpracy transgranicznej, jak wspólne programy kulturalne i szlaki turystyczne oparte na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym, jak również wspólne działania w zakresie marketingu i promowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Interwencje te stanowią wkład w niektóre z tematów, którym nadano szczególne znaczenie w strategii „Europa 2020”. Przede wszystkim filar trwałego wzrostu gospodarczego stanowiący element strategii podkreśla znaczenie zrównoważonego wykorzystywania zasobów, co prowadzi do wzrostu gospodarczego, a inicjatywa przewodnia „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” przewiduje potrzebę umocnienia konkurencyjności europejskiego sektora turystyki.

Program przewiduje ponadto takie elementy współpracy transgranicznej jak wspólne działania zmierzające do integracji społeczności transgranicznych i umocnienia włączenia społecznego. Ma również na celu wdrażanie planów działania, wydarzeń i inicjatyw na rzecz włączenia społecznego, zwalczania ubóstwa i dyskryminacji, włączania we współpracę transgraniczną różnych grup społecznych wymagających szczególnego traktowania i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ubóstwem i dyskryminacją, a także budowania trwałych transgranicznych powiązań i sieci społecznych. Działania te wpisują się w jeden z trzech głównych filarów strategii „Europa 2020”, wzrost sprzyjający włączeniu, którego celem jest wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia przy zapewnianiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Kładzie nacisk na potrzebę podjęcia znaczących starań na rzecz zwalczania ubóstwa i wykluczenia

społecznego oraz zmniejszania nierówności w zakresie ochrony zdrowia w celu zapewnienia dostępu i równych szans dla wszystkich, również dla osób w regionach najbardziej oddalonych. Zmniejszenie o 25% liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowego poziomu ubóstwa jest jednym z kluczowych celów strategii „Europa 2020”. Kwestię tę podkreślono również w inicjatywie przewodniej „Platforma przeciw ubóstwu”, której celem jest uznanie podstawowych praw ludzi doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz szerzenie wiedzy na ten temat.

Ponadto oś priorytetowa na rzecz promowania trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcia mobilności pracowników uwzględnia wzmocnienie rozwoju organizacji wsparcia biznesu (inkubatory biznesu, ośrodki doradztwa biznesowego itp.), wspólne rozwijanie i wdrażanie programów akceleracji biznesu, programów praktyk oraz projektów przedsiębiorczości młodych, działań w zakresie współpracy pomiędzy organizacjami wsparcia biznesu, a także pomiędzy członkami klastrów ponad granicami i działalność klastrów na rzecz rozwoju (wspólny marketing, wspólne wydarzenia, itp.). Również mobilność pracowników będzie wspierana przez dostarczanie informacji i doradztwo na rynku pracy na obszarze objętym Programem. Na sytuację w dziedzinie zatrudnienia na obszarze Programu pozytywnie wpłynie przewidywane wsparcie lokalnych inicjatyw w dziedzinie zatrudnienia i zacieśnienie współpracy między instytucjami oświatowymi a przedsiębiorstwami. Ta oś priorytetowa przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020”, w tym również szeregu inicjatyw przewodnich w ramach tej strategii. Inicjatywa przewodnia „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” ma na celu poprawę otoczenia biznesowego, w szczególności dla MŚP, a inicjatywa przewodnia „Program dla nowych umiejętności i miejsc pracy” przewiduje modernizację rynków pracy i umocnienie pozycji ludzi poprzez rozwijanie ich umiejętności (w tym poprzez mobilność pracowników) w celu zwiększenia aktywności zawodowej i lepsze dopasowanie podaży do popytu na rynku pracy. Państwa członkowskie są odpowiedzialne za zlikwidowanie przeszkód, które zniechęcają do prowadzenia własnej działalności i rozwijania partnerstwa między światem edukacji/szkoleń a światem pracy. Inicjatywa przewodnia „Unia innowacji” kładzie nacisk m.in. na zacieśnienie współpracy pomiędzy uczelniami wyższymi, na badania i biznes, skoncentrowanie programów nauczania na kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości. W rocznej analizie wzrostu gospodarczego przeprowadzonej przez Komisję w 2012 r. (zwanej dalej Analizą) stwierdzono, że państwa członkowskie powinny nadać szczególny priorytet promowaniu tworzenia przedsiębiorstw i prowadzeniu własnej działalności poprzez poprawę jakości systemów wsparcia i promowanie umiejętności z zakresu przedsiębiorczości.

Program uwzględnia również koordynację planowania i zarządzania wspólnymi zasobami naturalnymi, infrastrukturą i usługami publicznymi o znaczeniu transgranicznym, współpracę i wspólne działania na rzecz wzmocnienia zdolności reagowania w sytuacjach kryzysowych, w przypadku klęsk żywiołowych i wspólnych wyzwań, a także wspieranie transferu wiedzy, budowania zdolności i promowania współpracy pomiędzy władzami publicznymi a podmiotami świadczącymi usługi publiczne. Przyczynia się to do realizacji strategii „Europa 2020” zmierzającej do zapewnienia w UE inteligentnej, trwałej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. Jakość administracji publicznej ma bezpośredni wpływ na otoczenie ekonomiczne, a tym samym jest kluczowa dla realizacji celów strategii. W rocznej analizie wzrostu gospodarczego z 2013 r. Komisja uznała potrzebę zwiększenia przez państwa członkowskie sprawności i efektywności świadczenia usług publicznych, a także poprawy przejrzystości i jakości administracji publicznej.

1.1.2. Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych, z uwzględnieniem wspólnych ram strategicznych, w oparciu o analizę potrzeb w całym obszarze objętym programem, oraz wyboru strategii mającej na celu zaspokojenie tych potrzeb, której zadaniem, w stosownych przypadkach, jest zajęcie się brakującymi ogniwami w infrastrukturze transgranicznej, z uwzględnieniem wyników ewaluacji ex ante.

**Tabela 1. Uzasadnienie wyboru celów tematycznych oraz priorytetów inwestycyjnych**

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
<p>CT 6 – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>6 (c) – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami poprzez zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego</p>	<p>Wysokie zapotrzebowanie na współfinansowanie współpracy w dziedzinie dziedzictwa kulturowego i turystyki potwierdziły doświadczenia Programu Współpracy Transgranicznej EWT Litwa-Polska 2007–2013.</p> <p>Zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego będzie przyczyniać się do atrakcyjności regionu, zapewniając bazę dla dalszego rozwijania różnych form turystyki i eliminując sezonowy charakter turystyki.</p> <p>Zwiększony napływ turystów i wydłużenie ich pobytu w regionie będzie stymulować działalność gospodarczą i wzrost.</p> <p>Współpraca transgraniczna będzie sprzyjać wymianie doświadczeń i wzajemnemu uczeniu się, prowadząc do bardziej efektywnego wykorzystywania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w regionie.</p> <p>Działając wspólnie, kraje uczestniczące w Programie zaoferują więcej atrakcji i usług dla turystów i przyciągną więcej zwiedzających w ten region.</p> <p>Wkład w realizację celów strategii „Europa 2020” na rzecz trwałego wzrostu.</p>
<p>CT 8 – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników</p>	<p>8 (a) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników poprzez wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw</p>	<p>Obszar Programu pozostaje w tyle pod względem głównych wskaźników gospodarczych, w tym poziomu przedsiębiorczości. Brakuje wysokiej jakości organizacji wsparcia biznesu.</p> <p>Wspólne starania na rzecz rozwoju organizacji wsparcia biznesu oraz ich usług podniosą poziom przedsiębiorczości na całym obszarze Programu, przyczyniając się do wzrostu konkurencyjności i poprawy ogólnej sytuacji zatrudnienia w regionie.</p> <p>Współpraca transgraniczna pomiędzy organizacjami wsparcia biznesu to okazja do wymiany doświadczeń i do zaangażowania we wzajemne uczenie się.</p> <p>Współpraca transgraniczna w zakresie wzmocnienia określonych sektorów, odpowiednich dla tworzenia klastrów i zatrudnienia, jest ważna dla stymulowania wyników gospodarczych i tworzenia miejsc pracy.</p>

		<p>Wspólne rozwijanie programów praktyk i projektów w zakresie przedsiębiorczości wśród młodzieży przyczynia się do zainteresowania przedsiębiorczością i sprzyja talentom, a także wzmacnia kapitał ludzki w regionie.</p> <p>Wkład w realizację celów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.</p>
	<p>8 (a(i) EWT) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia</p>	<p>Wspólne działania nastawione na zwiększenie możliwości zatrudnienia są kluczowe, biorąc pod uwagę wysoką stopę bezrobocia na obszarze objętym Programem, a szczególnie dotkliwe bezrobocie wśród młodych osób w regionie.</p> <p>Wspieranie mobilności pracowników na obszarze Programu umożliwi efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego w obydwu krajach w dowolnym miejscu regionu, przyczyniając się do zmniejszenia bezrobocia i przyspieszenia wzrostu gospodarczego na obszarze Programu.</p> <p>Silniejsza współpraca transgraniczna pomiędzy społecznościami przy opracowywaniu wspólnych lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia umocni społeczności i ich zdolność tworzenia miejsc pracy.</p> <p>Wspólne inicjatywy na rzecz promowania zainteresowania przedsiębiorczością i umiejętności, w szczególności w przypadku młodzieży, będą przyczyniać się do wzrostu przedsiębiorczości, a tym samym do poprawy możliwości zatrudnienia.</p> <p>Wkład w realizację celów strategii „Europa 2020” na rzecz wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.</p>
<p>CT 9 – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją</p>	<p>9 (a(ii) EWT) – promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez promowanie równości płci, równych szans oraz integrację społeczności ponad granicami</p>	<p>Zapotrzebowanie na inwestycje w tej dziedzinie potwierdziły doświadczenia Programu Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska 2007–2013.</p> <p>Potrzeba zmniejszenia ubóstwa w regionie jest istotna, zważywszy że ponad jedna czwarta całkowitej liczby ludności zarówno w Polsce, jak i na Litwie, jest zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.</p> <p>Zwalczanie ubóstwa poprzez umacnianie włączenia społecznego stanowi jeden z czynników rozwoju regionu, a tym samym zwiększenia jego atrakcyjności dla inwestorów.</p> <p>Uwzględniając przewagę obszarów pośrednich, na których ludność wiejska może stanowić do 50 procent całkowitej liczby ludności, zwiększenie włączenia społecznego jest szczególnie ważne na obszarach stagnacji.</p> <p>Lepszy dostęp do świadczeń socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców strefy przygranicznej jest istotny dla zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa.</p>

		Wkład w realizację celów strategii „Europa 2020” na rzecz wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.
CT 11 – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	11 (a(iv) EWT) – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami	<p>Doświadczenia Programu Współpracy Transgranicznej EWT Litwa-Polska 2007–2013 stanowią dobry przykład owocnej współpracy między instytucjami regionalnymi, lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi publiczne.</p> <p>Współpraca transgraniczna instytucji przyniesie nowe obiecujące pomysły i projekty zmierzające do rozwiązywania wspólnych problemów w szeregu dziedzin, takich jak transport publiczny, oświata, bezpieczeństwo i inne.</p> <p>Współpraca transgraniczna instytucji i dostawców usług publicznych może sprzyjać wymianie dobrych praktyk i wzajemnemu uczeniu się, prowadząc do zwiększenia zdolności administracji publicznej ponad granicami.</p> <p>Wyższa jakość administracji publicznej będzie mieć pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy regionu.</p> <p>Bardziej intensywna współpraca między instytucjami Polski i Litwy to szansa na trwały rozwój sieci współpracy transgranicznej.</p> <p>Wkład w realizację celów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.</p>

## 1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej

Wsparcie z EFRR na rzecz Programu wynosi 53 153 883,00 euro (85% budżetu ogółem), a wkład krajowy wynosi 9 380 099,00 euro (15% budżetu ogółem). Obydwa źródła stanowią łącznie budżet Programu w kwocie 62 533 982,00 euro.

Ewaluatorzy *ex-ante* zauważyli zmniejszenie finansowania o niemal 30% (z ok. 87,2 miliona euro do ok. 62,5 miliona euro) w porównaniu z Programem Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska 2007–2013, co stanowi wyzwanie na etapie programowania w postaci zdefiniowania najważniejszych priorytetów, a w fazie wdrażania – wyboru i realizacji najbardziej korzystnych projektów. Aby skoncentrować zasoby na jak najbardziej owocnych obszarach współpracy transgranicznej wybrano tylko cztery cele tematyczne objęte Programem.

W celu zidentyfikowania luk w rozwoju obszaru Programu oraz potencjału wypełniania takich luk poprzez współpracę transgraniczną Grupa robocza ds. programowania (*zwana dalej GRP*) zainicjowała szczegółową analizę sytuacji społecznej, ekonomicznej i środowiskowej regionu. Analiza dostarczyła GRP dowodów niezbędnych do podjęcia decyzji w kwestii celów tematycznych, priorytetów i przydziału środków finansowych.

Innym źródłem, na którym opierały się decyzje GRP, były opinie regionalnych partnerów zaangażowanych w spotkania GRP. Partnerzy ci posiadają wiedzę o regionalnych wyzwaniach i szansach, dlatego ich udział w zebraniach GRP pozwolił na lepsze dostosowanie Programu do rzeczywistych potrzeb podmiotów regionalnych.



Program jest kontynuacją współpracy rozpoczętej wraz z Programem Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska 2007–2013, dlatego uwzględniono wnioski z jego wdrażania. Informacje na temat różnych celów tematycznych, średniej wartości finansowej projektu, itp. zostały zweryfikowane i wzięte pod uwagę przy planowaniu środków finansowych przeznaczonych na obecny okres programowania.

Dokumenty strategiczne, w tym strategia „Europa 2020”, strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego, jak i strategie krajowe oraz regionalne, również zostały uwzględnione.

Zgodnie z wyżej wspomnianymi informacjami i innymi źródłami, GRP przeznaczyła największą część (32%) budżetu Programu na *CT 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami*. Zapotrzebowanie na finansowanie w tej dziedzinie było wysokie i nie zostało w pełni zaspokojone w okresie programowania 2007–2013. Również wartość finansowa operacji w ramach tego celu tematycznego może być stosunkowo wysoka, ponieważ może obejmować znaczne inwestycje w infrastrukturę.

Jak podkreślili ewaluatorzy *ex-ante*, inwestycje w tej dziedzinie stanowiły główny obszar zainteresowania beneficjentów w okresie programowania 2007–2013. Wartość złożonych wniosków przekroczyła 100 milionów euro. Z uwagi na dużą konkurencję pomiędzy wnioskami jedynie około 30% projektów uzyskało finansowanie, co stanowi potwierdzenie dużego zapotrzebowania na inwestycje w tej dziedzinie. Ponadto ten priorytet obejmuje inwestycje w infrastrukturę, które są bardziej kapitałochłonne. Ewaluatorzy *ex-ante* stwierdzili, że przydzielenie środków było w tym przypadku dobrze uzasadnione.

Drugi z trzech celów tematycznych pod względem wielkości środków finansowych (udział w budżecie Programu to 23,25%) stanowi *CT 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej*. Horyzontalny charakter tego celu tematycznego może przyciągnąć beneficjentów z różnych dziedzin, dlatego na ten cel przeznaczono znaczną część budżetu Programu.

Według ewaluatorów *ex-ante* znaczny zakres finansowy tego celu tematycznego jest uzasadniony bardzo szerokim obszarem wsparcia, który obejmuje wszystkie obszary administracji publicznej i usług publicznych (zarządzanie lokalne i regionalne, opieka zdrowotna i socjalna, reagowanie w sytuacjach kryzysowych i w przypadku klęsk żywiołowych, wspólne zarządzanie zasobami naturalnymi itp.) oraz włączenie elementów infrastrukturalnych (takich jak inwestycje w służbę zdrowia i infrastrukturę usług społecznych na użytek transgraniczny, a także infrastrukturę niezbędną do współpracy między dostawcami usług publicznych w innych dziedzinach).

Taka sama kwota jak na *CT 11 (23,25%)* budżetu Programu została przeznaczona na *CT 8 – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników* z dwoma priorytetami inwestycyjnymi:

- 8 (a) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników poprzez wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw.

- 8 (a(i) EWT) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia.

Środki te zostaną spożytkowane na wykorzystywanie potencjału rynku transgranicznego do zwalczania bezrobocia. Będą one stanowić uzupełnienie interwencji z głównych programów. Działania zmierzające do przeciwdziałania bezrobociu nie były popularne wśród beneficjentów Programu w latach 2007–2013. Ponieważ jednak kwestia ta jest bardzo ważna

dla rozwoju obszaru Programu, GRP podjęła próbę przydzielenia 20% budżetu Programu na zwalczanie tej znaczącej przeszkody na drodze do wyrównanego rozwoju gospodarczego i społecznego. Ponadto kwestia zatrudnienia, a zwłaszcza znaczenie zdolności do zatrudnienia osób młodych, jest podkreślana w umowach partnerstwa na okres programowania 2014–2020.

Według ewaluatorów *ex-ante* stosunkowo wysokie bezrobocie na terytorium objętym Programem wraz z naciskiem na zatrudnienie wyrażonym w dokumentach strategicznych na lata 2014–2020, uzasadniają kwotę środków przeznaczonych na ten obszar.

Na CT 9 – *promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją* przeznaczono 15,5% budżetu Programu. Włączenie społeczne i spójność należą do czołowych priorytetów w regionie oraz w państwach członkowskich. Stosunkowo niewielki odsetek budżetu Programu, przeznaczony na ten cel tematyczny, może tłumaczyć raczej niska kwota przewidziana na działania z udziałem społeczności i organizacji pozarządowych.

Jak stwierdzili ewaluatorzy *ex-ante*, wysokość inwestycji w sferze włączenia społecznego i spójności społecznej została stosunkowo najdrastyczej obniżona (prawie o 50%) z ok. 19,1 mln euro w okresie programowania 2007–2013 do ok. 9,7 mln euro w okresie programowania 2014–2020. Spodziewane jest jednak, że znaczny odsetek operacji w ramach tego celu tematycznego będzie dotyczyć drobnych inicjatyw społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych, które obejmują wiele miękkich elementów. Zmniejszenie finansowania nie oznacza traktowania tego tematu z mniejszą uwagą. Ewaluatorzy *ex-ante* doszli do wniosku, biorąc pod uwagę zmniejszenie finansowania widoczne w Programie oraz liczbę działań w tej dziedzinie w latach 2007–2013, że wysokość środków przeznaczonych na ten cel tematyczny można uznać za całkowicie uzasadnioną.

**Tabela 2. Przegląd strategii inwestycyjnej Programu EWT**

Oś priorytetowa	Wsparcie z funduszu EFRR (euro)	Udział (%) łącznego wsparcia Unii w całości środków Programu – EFRR	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wskaźniki osiągnięcia szczegółowych celów
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	17 009 242,00	32,00	CT 6 – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6 (c) – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami poprzez zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Zwiększenie zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w turystyce na obszarze transgranicznym	Liczba turystów przyjętych
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	12 358 278,00	23,25	CT 8 – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8 (a) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników poprzez wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw	Promowanie tworzenia, rozwoju i współpracy przedsiębiorstw poprzez usprawnienie usług wsparcia biznesu	Odsetek nowo utworzonych podmiotów gospodarczych w stosunku do łącznej liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

				8 (a(i) EWT) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia	Zmniejszenie bezrobocia przez skoordynowane inicjatywy transgraniczne na rzecz zatrudnienia	Stopa bezrobocia rejestrowanego
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	8 238 852,00	15,50	CT 9 – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9 (a(ii) EWT) – promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez promowanie równości płci, równych szans oraz integrację społeczności ponad granicami	Zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa poprzez poprawienie dostępu do świadczeń socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców strefy przygranicznej	Odsetek ludności zagrożonej ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;  Odsetek ludności postrzegającej własne zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną jako niezaspokojone
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	12 358 278,00	23,25	CT 11 – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	11 (a(iv) EWT) – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami	Zwiększenie współpracy transgranicznej instytucji w celu rozwinięcia bardziej zintegrowanego zarządzania publicznego wyższej jakości oraz usług publicznych na obszarze Programu	Odsetek instytucji, które korzystają z współpracy transgranicznej

Pomoc techniczna	3 189 233,00	6,00	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Zapewnienie płynnego i skutecznego wdrożenia Programu	
------------------	--------------	------	-------------	-------------	-------------------------------------------------------	--

SEKCJA 2  
OSIE PRIORYTETOWE

**2A. Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna**

**2.A.1. Oś priorytetowa 1: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami**

<b>Cel tematyczny</b>	CT 6 – Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
<b>Priorytet inwestycyjny</b>	6 (c) – zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami poprzez zachowanie, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
<b>Cel szczegółowy</b>	Zwiększenie zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w turystyce na obszarze transgranicznym

**Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii**

<b>Fundusz</b>	EFRR
<b>Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)</b>	Wydatki kwalifikowalne ogółem

**Oczekiwane rezultaty**

Działania finansowane w ramach tego priorytetu spowodują liczne zmiany krótkotrwałe, średnio- i długoterminowe na obszarze Programu. Głównym celem interwencji jest zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarze transgranicznym Programu. Pozwoli to, po pierwsze, na należyte zachowanie, ochronę i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu. Po drugie, w celu promowania dziedzictwa jako bardzo cennej wartości regionu, zostanie dostosowane do zrównoważonej turystyki. W rezultacie powstaną wspólne trasy turystyczne oparte na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym. Obszar Programu promowany będzie łącznie jako kulturowy i ekologiczny cel podróży. Ponadto promowane będzie zrównoważone korzystanie z miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez wspólne działania dla turystów na obszarze transgranicznym. W perspektywie krótko- i średnioterminowej spowoduje to lepszą ochronę i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zwiększenie atrakcyjności regionu znajdujące odzwierciedlenie w większej liczbie turystów i dłuższym czasie pobytu na obszarze Programu, a także doprowadzi do wzrostu popytu na towary i usługi różnych sektorów gospodarczych (usługi hotelowe i restauracyjne, transport, rękodzieło itp.). W perspektywie długoterminowej spodziewane jest zmniejszenie sezonowego charakteru turystyki,

przyspieszenie wzrostu gospodarczego i podniesienie jakości życia lokalnych mieszkańców na obszarze Programu.

Operacje, które mają być finansowane w ramach tego celu szczegółowego, przyczynią się do realizacji następujących zagadnień priorytetowych, przewidzianych w planie działania strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (zwany dalej SUE RMB): zagadnienie priorytetowe *ZP Kultura (Opracowanie i promowanie wspólnej kultury i tożsamości kulturowej)* oraz zagadnienie priorytetowe *ZP Turystyka (Wzmocnienie spójności z makroregionem poprzez turystykę)*. Pierwsze z zagadnień priorytetowych kładzie nacisk na dziedzictwo kulturowe jako źródło wspólnej tożsamości i wspólnych wartości, podkreślając rolę kultury w rozwijaniu atrakcyjności regionu, a drugi z nich akcentuje znaczenie turystyki zarówno dla uzyskiwania korzyści gospodarczych, jak i rozwijania wspólnej tożsamości mieszkańców regionu.

#### Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.1.R.1.	Liczba przyjętych turystów	Liczba	1 387 289	2013	1 691 098	<a href="http://osp.stat.gov.lt">http://osp.stat.gov.lt</a> <a href="http://www.stat.gov.pl">http://www.stat.gov.pl</a>	Raz w roku

#### Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach wdrażania celu szczegółowego „Zwiększenie zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w turystyce na obszarze transgranicznym” planowane jest wsparcie następujących działań:

- tworzenie wspólnych tras turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym. To działanie miałyby obejmować głównie działania miękkie (np. przygotowanie i publikację materiałów informacyjnych i promocyjnych o obiektach turystycznych i trasach turystycznych) oraz małą publiczną infrastrukturę turystyczną (np. sporządzanie i instalację tablic oraz znaków informacyjnych, tworzenie obszarów wypoczynkowych i rekreacyjnych);
- wspólne działania nastawione na promowanie regionu jako jednego celu podróży turystów;
- wdrażanie wspólnych działań kulturalnych, artystycznych, edukacyjnych dla turystów w miejscach dziedzictwa kulturowego przyrodniczego;
- zachowanie, ochrona, dostosowanie i zrównoważony rozwój dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego do celów turystycznych (w tym ekoturystyki) lub społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i innych celów służących społeczności;
- transfer dobrych praktyk między beneficjentami, wspólne szkolenie i wzajemna wymiana personelu w celu zwiększenia zdolności zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, rozwoju wspólnych produktów i usług turystycznych,

marketingu zasobów dziedzictwa na obszarze Programu i temu podobnych umiejętności.

Typy beneficjentów to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- organizacje pozarządowe.

Główne grupy docelowe tego zadania szczegółowego stanowią społeczności lokalne, odwiedzający i turyści. Planowane czynności obejmują najbardziej adekwatne działania prowadzące do lepszej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz zrównoważonego wykorzystania go w turystyce.

Działania skierowane są do całego obszaru Programu, jednak poszczególne z nich obejmują różne typy obszarów. Zazwyczaj obszary wiejskie posiadają większy potencjał do rozwoju atrakcji związanych z naturą. Obszary miejskie bardziej sprzyjają rozwojowi dziedzictwa kulturowego. Jest to jednak tylko tendencja ogólna, nie zaś reguła przy wyborze operacji. Program kładzie również nacisk na wsparcie tworzenia wspólnych tras turystycznych, które miałyby obejmować miejsca dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego po obydwu stronach granicy.

### **Kierunkowe zasady wyboru operacji**

Wybór operacji będzie przebiegał zgodnie z procedurami opisanymi w Rozdziale 5 „Przepisy wykonawcze dotyczące programu współpracy”. Kryteria wyboru zostaną określone w podręczniku Programu. Następujące operacje uzyskają znaczenie priorytetowe:

- operacje, które wykazują potencjał zwiększenia liczby turystów na obszarze Programu poprzez utrzymanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego lub wspólne działania dla turystów;
- operacje, które wykazują dobrą integrację i synergię z innymi inwestycjami na rzecz rozwoju dokonanyymi lub planowanymi na tym obszarze lub na obszarze w pobliżu operacji.

### **Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu**

<b>Nr identyfikacyjny</b>	<b>Wskaźnik (nazwa wskaźnika)</b>	<b>Jednostka pomiaru</b>	<b>Wartość docelowa (2023)</b>	<b>Źródło danych</b>	<b>Częstotliwość pomiaru</b>
1.1.O.1.	Liczba stworzonych lub dostosowanych miejsc	Miejsca <sup>26</sup>	7	Sprawozdania z operacji	Raz w roku

<sup>26</sup> Miejsce dziedzictwa rozumiane jest szeroko jako miejsce atrakcji (a nie pojedynczy obiekt), którego stworzenie lub dostosowanie oznacza kompleksową inwestycję w danym miejscu.



Nr identyfikacyjny	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
	dziedzictwa				
1.1.O.2.	Liczba opracowanych wspólnych tras turystycznych	Trasy <sup>27</sup>	4	Sprawozdania z operacji	Raz w roku
1.1.O.3	Liczba promowanych obiektów dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego i związanych z nimi produktów	Promowane obiekty i związane z nimi produkty	40	Sprawozdania z operacji	Raz w roku

<sup>27</sup> Trasa turystyczna to grupa powiązanych obiektów turystycznych promowanych wspólnie po obydwu stronach granicy.

## 2.A.2. Oś priorytetowa 2: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

<b>Cel tematyczny</b>	CT 8 – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
<b>Priorytet inwestycyjny 1</b>	8 (a) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników poprzez wspieranie rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne pracy na własny rachunek, mikroprzedsiębiorstw i tworzenia przedsiębiorstw
<b>Cel szczegółowy</b>	Promowanie tworzenia, rozwoju i współpracy przedsiębiorstw poprzez usprawnienie usług wsparcia biznesu.

### Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

<b>Fundusz</b>	EFRR
<b>Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)</b>	Wydatki kwalifikowalne ogółem

### Oczekiwane rezultaty

Działania finansowane w ramach tego priorytetu spowodują liczne zmiany krótkotrwałe, średnio- i długoterminowe na obszarze Programu. Po pierwsze, operacje związane z akceleracją biznesu, przedsiębiorczością i praktykami zawodowymi będą wspólnie rozwijane i wdrażane. Po drugie, podejmowane będą wspólne działania na rzecz ułatwienia działalności gospodarczej. W perspektywie krótko- i średnioterminowej spowoduje to zacieśnienie współpracy transgranicznej między różnymi podmiotami wspierającymi działalność gospodarczą (inkubatory przedsiębiorczości, parki naukowe i technologiczne, ośrodki doradztwa biznesowego, izby gospodarcze i inne publiczne i organizacje pozarządowe), jak również większe i bardziej równomiernie rozprzestrzenione na obszarze Programu możliwości organizacji wsparcia biznesu. W perspektywie długoterminowej wyższa jakość i skuteczność usług wsparcia biznesu, bardziej aktywne tworzenie przedsiębiorstw, aktywniejsze tworzenie klastrów, jak również spodziewany szybszy wzrost gospodarczy w regionie i spadek bezrobocia na obszarze Programu.

Operacje, które mają być finansowane w ramach tego celu szczegółowego, przyczynią się do realizacji zagadnienia priorytetowego *ZP MŚP (Promowanie przedsiębiorczości i wzmocnienia wzrostu MŚP)* przewidzianego w planie działania SUE RMB. Obszar ten zachęca do efektywniejszego wspierania przedsiębiorczości i rozwoju MŚP, a także ściślejszej współpracy między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczymi i władzami publicznymi na różnych szczeblach.

### Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
2.1.R.1.	Odsetek nowo utworzonych podmiotów gospodarczych w stosunku do łącznej liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Procent	11,3	2014	11,6	<a href="http://osp.stat.gov.lt">http://osp.stat.gov.lt</a> <a href="http://www.stat.gov.pl">http://www.stat.gov.pl</a>	Raz w roku

### Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego „Promowanie tworzenia, rozwoju i współpracy przedsiębiorstw poprzez usprawnienie usług wsparcia biznesu” planuje się wspieranie następujących działań:

- współpraca pomiędzy organizacjami wsparcia biznesu (np. inkubatory biznesu, parki naukowe i technologiczne, ośrodki doradztwa biznesowego, izby gospodarcze) ponad granicami;
- wspólne opracowywanie i wdrażanie programów akceleracji biznesu, przedsiębiorczości i praktyk;
- wspólne opracowywanie i wdrażanie projektów w zakresie przedsiębiorczości młodzieży, które są nastawione na wprowadzenie młodych ludzi w świat biznesu, przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw, a także zachęcanie młodych osób do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, zakładania firm itp.;
- działania na rzecz współpracy w biznesie (np. tworzenie sieci współpracy, rozwijanie klastrów itp.);
- transfer dobrych praktyk, wspólne szkolenia i wymiana personelu między beneficjentami, w celu zwiększenia zdolności zarządzania organizacjami wsparcia biznesu i świadczenia usług, również do celów opracowywania lub aktualizacji wspólnych (lub promujących współpracę) usług dla biznesu;
- wspólne szkolenia, seminaria i inne wydarzenia dla młodzieży, przedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw oraz personelu zajmującego się rozwojem biznesu i powiązanymi kwestiami.

Typy beneficjentów to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- organizacje pozarządowe;

- organizacje wsparcia biznesu (np. inkubatory biznesu, parki naukowe i technologiczne, ośrodki doradztwa biznesowego, izby gospodarcze) (finansowanie zostanie przeznaczone dla organizacji publicznych i pozarządowych).

Główne grupy docelowe zadania szczegółowego to młodzież, przedsiębiorcy, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy. Do grup tych skierowane zostaną nowo opracowane lub rozszerzone, wspólne (lub promujące współpracę) usługi dla biznesu, będą one również głównymi uczestnikami wspólnie organizowanych wydarzeń.

Działania skierowane są do całego obszaru Programu. Żadne konkretne obszary nie uzyskały priorytetowego charakteru.

### **Kierunkowe zasady wyboru operacji**

Wybór operacji opisano w Rozdziale 5 „Przepisy wykonawcze dotyczące programu współpracy”. Kryteria wyboru zostaną określone w podręczniku Programu. Następujące operacje uzyskują znaczenie priorytetowe:

- operacje, które przyczyniają się do rozwijania nowych lub lepszych wspólnych (lub promujących współpracę) usług dla biznesu, które promują tworzenie zielonych miejsc pracy (zgodnie z definicją wyrażoną w „Inicjatywie w zakresie zielonego zatrudnienia”, COM(2014)446);
- operacje, które wyraźnie określają potrzeby rynkowe i pokazują w jaki sposób opracowane lub usprawnione usługi zaspakajają potrzeby rynkowe.

### **Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu**

<b>Nr identyfikacyjny</b>	<b>Wskaźnik (nazwa wskaźnika)</b>	<b>Jednostka pomiaru</b>	<b>Wartość docelowa (2023)</b>	<b>Źródło danych</b>	<b>Częstotliwość pomiaru</b>
2.1.O.1.	Liczba nowych lub rozszerzonych wspólnych (lub promujących współpracę) usług dla biznesu	Usługi	7	Sprawozdania z operacji	Raz w roku
2.1.O.2.	Liczba uczestników wspólnych szkoleń lub wydarzeń	Osoby	700	Sprawozdania z operacji	Raz w roku

<b>Priorytet inwestycyjny 2</b>	8 (a(i) EWT) – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników poprzez integrację transgranicznych rynków pracy, w tym transgraniczną mobilność, wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, usługi informacyjne i doradztwo oraz wspólne szkolenia
<b>Cel szczegółowy</b>	Zmniejszenie bezrobocia przez skoordynowane inicjatywy transgraniczne na rzecz zatrudnienia

### Oczekiwane rezultaty

Działania finansowane w ramach tego priorytetu spowodują liczne zmiany krótkotrwałe, średnio- i długoterminowe na obszarze Programu. Po pierwsze, lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, inicjatywy na rzecz zatrudnienia młodzieży oraz programy wymiany młodzieży będą wspólnie rozwijane i wdrażane. Lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i działania w zakresie gospodarki społecznej lub działań grupowych prowadzonych przez organizacje pozarządowe świadczące usługi w interesie społeczności (np. usługi pomocy domowej, opieki nad dziećmi, wsparcia młodych osób z problemami, lepsze bezpieczeństwo mieszkaniowe itp.). Wspierane będą tylko takie lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, które przewidują wspólne wdrażanie transgraniczne (dzielenie się doświadczeniami przez partnerów, wspólne rozwijanie modeli świadczenia usług itp.). Po drugie, wdrażane będą wspólne analizy i programy szkoleniowe zmierzające do promowania zatrudnienia. W perspektywie krótko- i średnioterminowej spowoduje to nasilenie budowania sieci kontaktów instytucji oświatowych i rynku pracy na obszarze Programu, bardziej aktywne zaangażowanie nowych podmiotów w promowanie zatrudnienia, jak również większą świadomość możliwości zatrudnienia w sąsiednim państwie wśród mieszkańców obszaru Programu. W perspektywie długoterminowej spodziewana jest większa integracja rynku pracy i mobilność pracowników, lepsze dopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy i spadek bezrobocia na obszarze Programu.

Operacje, które mają być finansowane w ramach tego celu szczegółowego przyczynią się do realizacji zagadnienia priorytetowego *ZP Edukacja (Rozwijanie innowacyjnej edukacji i młodzieży)* przewidzianego w planie działania SUE RMB. W tym planie wyróżniono zapewnienie wszystkim dobrego dostępu do oświaty i szkolenia oraz dobrze działający rynek pracy wspierający mobilność geograficzną, zawodową i społeczno-ekonomiczną, jako kluczowe uwarunkowania dobrobytu w regionie.

### Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
2.2.R.1	Stopa bezrobocia rejestrowanego	Procent	13,0%	2014	11,5%	<a href="http://osp.stat.gov.lt">http://osp.stat.gov.lt</a> <a href="http://www.stat.gov.pl">http://www.stat.gov.pl</a>	Raz w roku

## **Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego**

W ramach realizacji celu szczegółowego „Zmniejszenie bezrobocia przez skoordynowane inicjatywy transgraniczne na rzecz zatrudnienia” planuje się wspieranie następujących działań:

- udzielanie informacji i doradztwo na rynku pracy na obszarze Programu w celu zwiększenia mobilności transgranicznej;
- wspólne opracowywanie i wdrażanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia i wspólnych szkoleń;
- wspólne opracowywanie i wdrażanie inicjatyw na rzecz zatrudnienia młodzieży i osób starszych oraz wdrażanie programów wymiany młodzieży;
- tworzenie sieci kontaktów między instytucjami szkolnictwa i rynku pracy na rzecz lepszego dopasowania umiejętności do potrzeb rynku pracy w regionie;
- wdrożenie wspólnych programów studiów i szkoleń zgodnych z potrzebami rynku pracy;
- transfer praktyk dobrych dla beneficjentów w celu zwiększenia zdolności w zakresie wdrażania mobilności transgranicznej, lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia i innych inicjatyw w tym zakresie;
- wymiana doświadczeń i wspólne szkolenia dla beneficjentów, bezrobotnych, również dla osób dążących do przekwalifikowania, dla młodzieży i społeczności w celu podniesienia kwalifikacji.

Typy beneficjentów to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- organizacje pozarządowe.

Główną grupą docelową tego zadania szczegółowego są osoby bezrobotne, a także osoby dążące do przekwalifikowania, młodzież i całe społeczności. Do tych grup skierowane są inicjatywy w zakresie mobilności transgranicznej, lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia, szkolenia, programy wymiany, itp.

Działania skierowane są do całego obszaru Programu. Żadne konkretne obszary nie uzyskały priorytetowego charakteru.

### **Kierunkowe zasady wyboru operacji**

Wybór operacji opisano w Rozdziale 5 „Przepisy wykonawcze dotyczące programu współpracy”. Kryteria wyboru zostaną określone w podręczniku Programu. Następujące operacje uzyskują znaczenie priorytetowe:

- operacje, które przyczyniają się do lepszych możliwości zatrudnienia na rynku dla bezrobotnych i osób, które pragną się przekwalifikować. Na szczególną uwagę zasługują operacje skierowane do młodzieży i do osób starszych;

- operacje, które przewidują silne zaangażowanie lokalnych społeczności.

#### Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik ( <i>nazwa wskaźnika</i> )	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
2.2.O.1.	Liczba uczestników wspólnych lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia i wspólnych szkoleń (wspólny)	Osoby	700	Sprawozdania z operacji	Raz w roku
2.2.O.2.	Liczba uczestników inicjatyw na rzecz mobilności transgranicznej (wspólny)	Osoby	100	Sprawozdania z operacji	Raz w roku

### 2.A.3. Oś priorytetowa 3: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

<b>Cel tematyczny</b>	CT 9 – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
<b>Priorytet inwestycyjny 2</b>	9 (a(ii) EWT) – promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją poprzez promowanie równości płci, równych szans oraz integrację społeczności ponad granicami
<b>Cel szczegółowy</b>	Zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa poprzez poprawienie dostępu do świadczeń socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców strefy przygranicznej

#### Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

<b>Fundusz</b>	EFRR
<b>Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)</b>	Wydatki kwalifikowalne ogółem

#### Oczekiwane rezultaty

Działania finansowane w ramach tego priorytetu spowodują liczne zmiany krótkotrwałe, średnio- i długoterminowe na obszarze Programu. Po pierwsze, rozwijane będą usługi socjalne i zdrowotne dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, jak również sieci świadczenia usług. Po drugie, programy opieki socjalnej i zdrowotnej będą wspólnie wdrażane, a w razie potrzeby obejmą inwestycje w infrastrukturę wykorzystywaną do celów transgranicznych. Po trzecie, zorganizowane zostaną wspólne szkolenia dla grup społecznych wymagających szczególnego traktowania. Oczekuje się, że takie szkolenia wzmocnią motywację i możliwości takich grup, aby umożliwić im aktywne zaangażowanie w działalność społeczną i gospodarczą. Ponadto osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym będą zachęcane do zaangażowania we współpracę transgraniczną różnego rodzaju (kulturalną, społeczną, edukacyjną, itp.). Wdrażane będą ponadto wspólne działania sportowe w celu osiągnięcia integracji społecznej i promowania zdrowia. W ramach takich działań szczególny nacisk zostanie położony na aktywność dzieci i młodzieży. Ponadto beneficjenci, którzy pracują z grupami społecznymi wymagającymi szczególnego traktowania, będą zaangażowani we wspólne szkolenia i wzajemną wymianę pracowników. To przyczyni się do ich możliwości promowania integracji społecznej, rozwijania inicjatyw w zakresie tworzenia sieci kontaktów oraz świadczenia usług socjalnych i zdrowotnych. Ponadto, wdrożone zostaną działania nastawione na tworzenie trwałych powiązań transgranicznych oraz sieci organizacji pozarządowych i wolontariuszy zaangażowanych na rzecz zaspakajania potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania. W dążeniu do umocnienia sektora pozarządowego na obszarze Programu, wspierane jest zwłaszcza



zaangażowanie organizacji pozarządowych działających w regionie w dziedzinie świadczeń socjalnych i zdrowotnych.

Operacje, które mają być finansowane w ramach działania horyzontalnego *DH Zaangażowanie (Wzmocnienie wielopoziomowego sprawowania rządów, w tym angażowanie społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw i środowisk akademickich)* przewidzianego w planie działania SUE RMB. Działanie to podkreśla kapitał społeczny i zaufanie społeczne jako ważny fundament zrównoważonego i zintegrowanego społeczeństwa. Operacje finansowane w ramach tego celu szczegółowego przyczynią się również do realizacji zagadnienia priorytetowego *ZP Zdrowie (Poprawa i promowanie zdrowia ludzkiego, z uwzględnieniem aspektów społecznych tej kwestii)*. Zagadnienie priorytetowe Zdrowie kładzie nacisk na poprawę zdrowia i jego aspektów społecznych mieszkańców regionu Morza Bałtyckiego.

#### Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
3.1.R.1	Odsetek ludności zagrożonej ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	% populacji ogółem	29,98	2013	29,81	Dane statystyczne zgromadzone przez urzędy statystyczne Litwy i Polski	2018, 2023
3.1.R.2	Odsetek ludności postrzegającej własne zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną jako niezaspokojone	% populacji ogółem	8,29	2013	8,12	Dane statystyczne zgromadzone przez urzędy statystyczne Litwy i Polski	2018, 2023

#### Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach realizacji celu szczegółowego „Zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa poprzez poprawienie dostępu do świadczeń socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców strefy przygranicznej” planuje się wspieranie następujących działań:

- wspólne rozwijanie świadczeń socjalnych i zdrowotnych, jak również sieci dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- działania nastawione na tworzenie trwałych powiązań transgranicznych oraz sieci organizacji pozarządowych i wolontariuszy zaangażowanych na rzecz zaspakajania potrzeb osób i grup wymagających szczególnego traktowania;

- zaangażowanie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracę transgraniczną (kulturalną, społeczną, edukacyjną itp.);
- wspólne aktywności sportowe w celu osiągnięcia integracji społecznej i promowania zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży;
- wspólne wdrażanie programów opieki socjalnej i zdrowotnej;
- inwestowanie w transgraniczną infrastrukturę opieki socjalnej i zdrowotnej;
- wspólne szkolenia i wymiana pracowników między beneficjentami (w tym wolontariuszy), którzy pracują z grupami społecznymi wymagającymi szczególnego traktowania w celu umocnienia ich możliwości promowania integracji społecznej, rozwijania inicjatyw w zakresie tworzenia sieci kontaktów, świadczenia usług socjalnych i zdrowotnych itp.;
- wspólne szkolenia dla grup wymagających szczególnego traktowania w celu wzmocnienia motywacji i możliwości aktywnego zaangażowania w działalność społeczną i gospodarczą.

Typy beneficjentów to:

- władze lokalne, regionalne i krajowe;
- organy publiczne i podmioty prawa publicznego;
- organizacje pozarządowe.

Główne grupy docelowe tego zadania szczegółowego stanowią różne osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Skorzystają one z wspólnie opracowanych świadczeń społecznych i zdrowotnych, sieci organizacji pozarządowych i wolontariuszy, których działania służą zaspokojeniu potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania, włączeniu społecznemu itp. Działania skierowane są do całego obszaru Programu. Żadne konkretne obszary nie uzyskały priorytetowego charakteru.

### **Kierunkowe zasady wyboru operacji**

Wybór operacji opisano w Rozdziale 5 „Przepisy wykonawcze dotyczące programu współpracy”. Kryteria wyboru zostaną określone w podręczniku Programu. Priorytetowe znaczenie uzyskają operacje wdrażane przez organizacje pozarządowe.

### Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik ( <i>nazwa wskaźnika</i> )	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
3.1.O.1.	Liczba uczestników projektów promujących równość płci, równe szanse i włączenie społeczne ponad granicami (wspólny)	Osoby	2000	Sprawozdania z operacji	Raz w roku
3.1.O.2	Liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych we współpracę transgraniczną na rzecz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego	Organizacje pozarządowe	20	Sprawozdania z operacji	Raz w roku
3.1.O.3	Liczba nowych lub ulepszonych świadczeń zdrowotnych lub programów prewencyjnych	Usługi i programy	4	Sprawozdania z operacji	Raz w roku

#### 2.A.4. Oś priorytetowa 4: Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej

<b>Cel tematyczny</b>	CT 11 – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej
<b>Priorytet inwestycyjny 1</b>	11 (a(iv) EWT) – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami
<b>Cel szczegółowy</b>	Zwiększenie współpracy transgranicznej instytucji w celu rozwinięcia bardziej zintegrowanego zarządzania publicznego wyższej jakości oraz usług publicznych na obszarze Programu

#### Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

<b>Fundusz</b>	EFRR
<b>Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)</b>	Wydatki kwalifikowalne ogółem

#### Oczekiwane rezultaty

Działania finansowane w ramach tego priorytetu spowodują liczne zmiany krótkotrwałe, średnio- i długoterminowe na obszarze Programu. Po pierwsze, inicjatywy nastawione na świadczenie transgranicznych usług publicznych (w tym usług w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa, jak również reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka) będą wdrażane wspólnie. Po drugie, rozwinięta zostanie infrastruktura niezbędna do transgranicznego świadczenia usług i zakupiony zostanie sprzęt do użytku transgranicznego. W perspektywie krótkotrwałej i średnioterminowej spowoduje to lepszą koordynację zarządzania wspólnymi zasobami naturalnymi, infrastrukturą i sprzętem, jak również wyższy poziom współpracy i rozwinięcie trwałych partnerstw między instytucjami lokalnymi i regionalnymi a dostawcami usług publicznych w sąsiednim państwie. W perspektywie długoterminowej spodziewana jest poprawa możliwości instytucji i dostawców usług, a w konsekwencji bardziej skuteczne świadczenie transgranicznych usług publicznych.

Operacje, które mają być finansowane w ramach tego celu szczegółowego przyczynią się do realizacji następujących zagadnień priorytetowych, przewidzianych w planie działania SUE RMB: *ZP Przestępczość (Zwalczanie przestępczości transgranicznej)* i *ZP Bezpieczeństwo (Ochrona przed katastrofami i wypadkami na lądzie)*. Pierwsze podkreśla znaczenie współpracy transgranicznej przy rozwiązywaniu problemu deficytu bezpieczeństwa w regionie, a drugi koncentruje się na współpracy transgranicznej w zakresie zwalczania wspólnych zagrożeń i sytuacji kryzysowych.

### Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
4.1.R.1	Odsetek instytucji, które korzystają ze współpracy transgranicznej	Procent	57	2016	89	Ankieta	2018, 2023

### Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach realizacji celu szczegółowego „Zwiększenie współpracy transgranicznej instytucji w celu rozwinięcia bardziej zintegrowanego zarządzania publicznego wyższej jakości oraz usług publicznych na obszarze Programu” planuje się wspieranie następujących działań:

- prawna i administracyjna współpraca między instytucjami a dostawcami usług publicznych ponad granicami mająca na celu transgraniczne świadczenie usług publicznych na obszarze Programu;
- wspólne operacje i działania administracyjne w zakresie dostosowania do zmiany klimatu;
- transfer dobrych praktyk i wspólne działania (np. wspólne szkolenia i wymiana personelu beneficjentów; infrastruktura konieczna do współpracy) między lokalnymi i regionalnymi instytucjami a dostawcami usług publicznych.

Planowane są następujące typy beneficjentów:

- władze lokalne i regionalne;
- dostawcy usług publicznych.

Główną grupą docelową tego zadania szczegółowego jest ludność obszaru Programu, która skorzysta na lepszym zarządzaniu lokalnym i regionalnym oraz na zwiększeniu wymiaru usług publicznych.

Działania skierowane są do całego obszaru Programu. Żadne konkretne obszary nie uzyskały priorytetowego charakteru.

### Kierunkowe zasady wyboru operacji

Wybór operacji opisano w Rozdziale 5 „Przepisy wykonawcze dotyczące programu współpracy”. Kryteria wyboru zostaną określone w podręczniku Programu. Priorytetowe znacznie uzyskają operacje, które przyczyniają się do lepszego zarządzania lokalnego i regionalnego oraz do zwiększenia wymiaru usług publicznych, a także wykazują silny potencjał do kontynuowania współpracy transgranicznej między instytucjami lub dostawcami usług po zakończeniu operacji. Z wyborem operacji wiąże się ocena, w jakim stopniu operacje rozwiązują główne problemy w zakresie współpracy na obszarze Programu.

**Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu**

<b>Nr identyfikacyjny</b>	<b>Wskaźnik (<i>nazwa wskaźnika</i>)</b>	<b>Jednostka pomiaru</b>	<b>Wartość docelowa (2023)</b>	<b>Źródło danych</b>	<b>Częstotliwość pomiaru</b>
4.1.O.1.	Liczba instytucji zaangażowanych we współpracę transgraniczną	Instytucje	20	Sprawozdania z operacji	Raz w roku
4.1.O.2.	Liczba uczestników wspólnych szkoleń lub wymiany personelu	Osoby	500	Sprawozdania z operacji	Raz w roku

## Ramy wykonania

Tabela 3. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Wskaźnik finansowy		Wydatki (EFRR + wkład krajowy).	euro	4 002 175,00	20 010 873,00	Sprawozdania z operacji	
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Wskaźnik produktu	1.1.O.1.	Liczba stworzonych lub dostosowanych miejsc dziedzictwa	Miejsca	2	7	Sprawozdania z operacji	
Zachowanie i ochrona	Wskaźnik produktu	1.1.O.2.	Liczba opracowanych	Trasy	1	4	Sprawozdania z operacji	

środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami			wspólnych tras turystycznych					
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Wskaźnik produktu	1.1.O.3	Liczba promowanych obiektów dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego i związanych z nimi produktów	Promowane obiekty i związane z nimi produkty	8	40	Sprawozdania z operacji	
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Wskaźnik finansowy		Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	2 907 831,00	14 539 151,00	Sprawozdania z operacji	
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Wskaźnik produktu	2.1.O.1.	Liczba nowych lub rozszerzonych wspólnych (lub promujących współpracę) usług dla biznesu	Usługi	2	7	Sprawozdania z operacji	
Promowanie	Wskaźnik produktu	2.1.O.2.	Liczba	Osoby	140	700	Sprawozdania	



trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników			uczestników wspólnych szkoleń lub wydarzeń				z operacji	
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Wskaźnik produktu	2.2.O.1.	Liczba uczestników wspólnych lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia i wspólnych szkoleń (wspólny)	Osoby	140	700	Sprawozdania z operacji	
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Wskaźnik produktu	2.2.O.2.	Liczba uczestników inicjatyw na rzecz mobilności transgranicznej (wspólny)	Osoby	20	100	Sprawozdania z operacji	
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Wskaźnik finansowy		Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	1 938 554,00	9 692 768,00	Sprawozdania z operacji	

Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Wskaźnik produktu	3.1.O.1	Liczba uczestników projektów promujących równość płci, równe szanse i włączenie społeczne ponad granicami (wspólny)	Osoby	400	2000	Sprawozdania z operacji	
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Wskaźnik produktu	3.1.O.2	Liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych we współpracę transgraniczną na rzecz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego	Organizacje pozarządowe	4	20	Sprawozdania z operacji	
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Wskaźnik produktu	3.1.O.3	Liczba nowych lub ulepszonych świadczeń zdrowotnych lub programów prewencyjnych	Usługi i programy	1	4	Sprawozdania z operacji	
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji	Wskaźnik finansowy		Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	2 907 831,00	14 539 151,00	Sprawozdania z operacji	

publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej								
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	Wskaźnik produktu	4.1.O.1.	Liczba instytucji zaangażowanych we współpracę transgraniczną	Instytucje	4	20	Sprawozdania z operacji	
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	Wskaźnik produktu	4.1.O.2.	Liczba uczestników wspólnych szkoleń lub wymiany personelu	Osoby	100	500	Sprawozdania z operacji	

## Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej, na podstawie nomenklatury przyjętej przez Komisję, oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabele 4–7. Kategorie interwencji

<b>Tabela 4. Wymiar 1 – Zakres interwencji</b>		
<b>Oś priorytetowa</b>	<b>Kod</b>	<b>Kwota (euro)</b>
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	91	4 252 311,00
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	92	2 126 155,00
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	93	4 252 311,00
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	94	2 126 154,00
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	95	4 252 311,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	72	1 730 159,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	102	3 583 901,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	103	1 730 159,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	104	3 583 901,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	118	1 730 158,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	109	2 636 433,00

3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	111	1 482 993,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	112	4 119 426,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	119	8 280 046,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	120	4 078 232,00

**Tabela 5. Wymiar 2 – Forma finansowania**

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (euro)
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	01	17 009 242,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	01	12 358 278,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	01	8 238 852,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	01	12 358 278,00

**Tabela 6. Wymiar 3 – Typ obszaru**

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (euro)
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	01	7 654 158,00
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	02	7 654 158,00
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	03	1 700 926,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności	01	4 943 311,00

pracowników		
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	02	4 943 311,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	03	2 471 656,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	01	2 471 656,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	02	3 295 540,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	03	2 471 656,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	01	4 943 311,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	02	6 179 139,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	03	1 235 828,00

**Tabela 7. Wymiar 6 – Terytorialne mechanizmy wdrażania**

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (euro)
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	07	17 009 242,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	07	12 358 278,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	07	8 238 852,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	07	12 358 278,00

## 2B. Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej

### 2.B.1 Oś priorytetowa – Pomoc techniczna

<i>Cel szczegółowy</i>	Zapewnienie płynnego i skutecznego wdrażania Programu
------------------------	-------------------------------------------------------

Państwa członkowskie pragną prowadzić przygotowania, zarządzanie, monitorowanie, ocenę, informowanie i komunikowanie, tworzenie sieci kontaktów, rozpatrywanie skarg oraz kontrolę i audyt Programu w płynny i skuteczny sposób.

Pomoc techniczna może być wykorzystywana jako wsparcie w obsadzaniu etatów i wyposażania instytucji zarządzających Programem, a także w działaniach na rzecz zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla beneficjentów, w tym elektronicznych systemów wymiany danych oraz w działaniach na rzecz wzmocnienia zdolności instytucji państw członkowskich i beneficjentów do zarządzania Programem. Zdolności instytucji będą rozwijane zgodnie z planem szkoleń.

Pomoc techniczna może być również wykorzystywana do wspierania działań na rzecz wzmocnienia zdolności instytucjonalnych partnerów, zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. e) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP] oraz wspierania wymiany dobrych praktyk między partnerami. Działania, o których mowa w niniejszym akapicie, mogą dotyczyć byłych i przyszłych okresów programowania.

Orientacyjne działania:

- pomoc przy generowaniu, przygotowywaniu i ocenie operacji (spotkania i działalność instytucji odpowiedzialnych za administrację i zarządzanie Programem, WKM, zewnętrzna ekspertyza i badania, seminaria/szkolenie potencjalnych wnioskodawców, wyposażenie, dokumentacja, itp.);
- administracja i zarządzanie Programem (spotkania i działalność instytucji odpowiedzialnych za administrację i zarządzanie Programem, zewnętrzna ekspertyza i analizy, seminaria/szkolenia beneficjentów, wyposażenie, dokumentacja, itp.);
- ocena i kontrola (oceny, ekspertyza zewnętrzna i analizy, audyty i kontrole na miejscu, seminaria i szkolenia, dokumentacja, itp.);
- informowanie, działania w zakresie upowszechniania i podnoszenia świadomości (publikacje, wydarzenia, tworzenie sieci kontaktów, strony internetowe, media, identyfikacja wizualna, wyposażenie, dokumentacja, wymiana doświadczeń, itp.);
- sporządzanie odpowiednich analiz i baz danych;
- monitorowanie operacji, w tym elementów oceny ryzyka i przeciwdziałania nadużyciom finansowym (roczny plan oceny ryzyka, kontrole administracyjne i kontrole na miejscu, zarządzanie nieprawidłowościami, procedury stosowania środków naprawczych itp.).

## Wskaźniki produktu

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023) (opcjonalnie)	Źródło danych
TA.O.1	Liczba wdrożonych operacji	Operacje	150	Decyzje dotyczące zatwierdzenia ostatecznego sprawozdania skonsolidowanego
TA.O.2	Liczba posiedzeń Wspólnego Komitetu Monitorującego (WKM)	Posiedzenia	9	Protokoły z posiedzeń WKM
TA.O.3	Liczba zorganizowanych wydarzeń w celu upowszechnienia, informacji i budowania zdolności Programu	Wydarzenia	20	Sprawozdania na temat upowszechniania informacji
TA.O.4	Liczba publikacji i częstotliwość pojawiania się w mediach	Publikacje i częstotliwość pojawiania się w mediach	15	Sprawozdania na temat upowszechniania informacji
TA.O.5	Kontrole operacji na miejscu	Kontrole na miejscu	100	Sprawozdania z kontroli na miejscu
TA.O.6	Liczba pracowników, których wynagrodzenie jest współfinansowane w ramach pomocy technicznej	Ekwiwalenty zatrudnienia w pełnym wymiarze godzin	12	Umowy zatrudnienia



## Kategorie interwencji

Odpowiednie kategorie interwencji w oparciu o nomenklaturę przyjętą przez Komisję oraz orientacyjny podział wsparcia Unii.

**Tabele 8–10. Kategorie interwencji**

<b>Tabela 8. Wymiar 1 – Zakres interwencji</b>		
<b>Oś priorytetowa</b>	<b>Kod</b>	<b>Kwota (euro)</b>
Pomoc techniczna	121	2 710 848,00
Pomoc techniczna	122	159 461,00
Pomoc techniczna	123	318 924,00

<b>Tabela 9. Wymiar 2 – Forma finansowania</b>		
<b>Oś priorytetowa</b>	<b>Kod</b>	<b>Kwota (euro)</b>
Pomoc techniczna	01	3 189 233,00

<b>Tabela 10. Wymiar 3 – Typ obszaru</b>		
<b>Oś priorytetowa</b>	<b>Kod</b>	<b>Kwota (euro)</b>
Pomoc techniczna	01	3 189 233,00

SEKCJA 3  
PLAN FINANSOWY

3.1. Środki finansowe z EFRR (w euro)

Tabela 11. Plan finansowania z podziałem na lata

Fundusz	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
<i>EFRR</i>	0,00	7 948 568,00	5 325 204,00	9 675 862,00	9 869 379,00	10 066 767,00	10 268 103,00	53 153 883,00
<i>Razem</i>	0,00	7 948 568,00	5 325 204,00	9 675 862,00	9 869 379,00	10 066 767,00	10 268 103,00	53 153 883,00

### 3.2. Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w euro)

Tabela 12. Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe

Oś priorytetowa	Fundusz	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a)/(e) (2)
					Krajowe środki publiczne (c)	Krajowe środki prywatne (d) (1)		
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	EFRR	Całkowite koszty kwalifikowalne	17 009 242,00	3 001 631,00	2 601 514,00	400 117,00	20 010 873,00	85%
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	EFRR	Całkowite koszty kwalifikowalne	12 358 278,00	2 180 873,00	1 890 163,00	290 710,00	14 539 151,00	85%
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	EFRR	Całkowite koszty kwalifikowalne	8 238 852,00	1 453 916,00	1 260 109,00	193 807,00	9 692 768,00	85%
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	EFRR	Całkowite koszty kwalifikowalne	12 358 278,00	2 180 873,00	1 890 163,00	290 710,00	14 539 151,00	85%
Pomoc techniczna	EFRR	Całkowite koszty kwalifikowalne	3 189 233,00	562 806,00	562 805,00	0,00	3 752 039,00	85%
Razem	EFRR		53 153 883,00	9 380 099,00	8 204 755,00	1 175 344,00	62 533 982,00	85%
Razem	Kwota całkowita		53 153 883,00	9 380 099,00	8 204 755,00	1 175 344,00	62 533 982,00	85%

(1) Do wypełnienia tylko gdy osie priorytetowe są wyrażone w kosztach całkowitych.

(2) Wartość może zostać zaokrąglona do najbliższej liczby całkowitej w tabeli. Precyzyjny wskaźnik jest stosowany dla potrzeb płatności wydatków proporcjonalnie (f).

### 3.3. Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego

Tabela 13. Podział środków według osi priorytetowej i celu tematycznego

Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
1. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	CT 6 – Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	17 009 242,00	3 001 631,00	20 010 873,00
2. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	CT 8 – Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	12 358 278,00	2 180 873,00	14 539 151,00
3. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	CT 9 – Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	8 238 852,00	1 453 916,00	9 692 768,00
4. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	CT 11 – Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	12 358 278,00	2 180 873,00	14 539 151,00
5. Pomoc techniczna		3 189 233,00	562 806,00	3 752 039,00
<b>RAZEM</b>		<b>53 153 883,00</b>	<b>9 380 099,00</b>	<b>62 533 982,00</b>

## SEKCJA 4 ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

### **4.1. Opis zintegrowanego podejścia Programu do rozwoju terytorialnego**

Zintegrowane podejście Programu do rozwoju terytorialnego będzie stosowane w wielu dziedzinach, i obejmie m. in. zakres interwencji, rodzaje beneficjentów i podejmowane działania.

Podczas planowania interwencji brano pod uwagę przede wszystkim charakterystyczne cechy regionu, zarówno pozytywne jak i negatywne. Obszary obejmowane przez Program są poniżej średnich krajowych Litwy i Polski w wielu aspektach społecznych i gospodarczych (np. PKB na mieszkańca w obszarze obejmowanym przez Program wynosi około 35% mniej; przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w różnych regionach obszaru obejmowanego przez Program – od 10 do 15% mniej). Ponadto, więcej niż jedna czwarta całkowitej populacji na terenie objętym przez Program była zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przekraczając średnią unijną wynoszącą 24,8%.

W związku z tym, duża część interwencji jest ukierunkowana na rozwiązywanie różnych problemów regionalnych, w tym związanych z bezrobociem i wykluczeniem społecznym (około 40% budżetu Programu). Zatrudnienie będzie wspierane poprzez wzmocnienie współpracy transgranicznej w zakresie świadczenia usług wsparcia biznesu, a także skoordynowanych inicjatyw władz, podmiotów publicznych i społeczności na rzecz zatrudnienia. Ponadto, włączenie społeczne zostanie wzmocnione poprzez poprawę dostępności do usług społecznych i opieki zdrowotnej.

Z drugiej strony, szczególne atuty regionu (np. dziedzictwo naturalne i kulturowe) także zostały uwzględnione przy planowaniu Programu. Biorąc pod uwagę, że środowisko regionu jest korzystne dla zrównoważonej turystyki, podjęto też decyzję, aby wspierać potencjał turystyczny, który będzie powodować rozwój regionu, co jest szczególnie ważne w przypadku mniej rozwiniętych obszarów wiejskich.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego zostaje też odzwierciedlone poprzez rodzaje beneficjentów. Zaangażowanie różnych podmiotów, począwszy od władz regionalnych i lokalnych, a skończywszy na organizacjach pozarządowych i wspólnotowych, ułatwi wszechstronny rozwój regionalny i lokalny. Według badań, lokalne społeczności na obszarach wiejskich lub starszych dzielnic mieszkaniowych w miastach, wydają się być bardziej dojrzałe i zrównoważone. Dlatego bliższa współpraca pomiędzy społecznościami i bliższe kontakty międzyludzkie na obszarach objętych przez Program będą pozytywnie przyczyniały się do włączenia społecznego i stworzenia bardziej otwartych społeczności, zdolnych do angażowania się w trwałą współpracę.

Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego przejawia się również w rodzajach działań, które będą wspierane. Program przewiduje uwzględnienie zarówno miękkich jak i twardych elementów, niezbędnych dla zintegrowanej współpracy transgranicznej i rozwoju regionalnego.

Program przyczyni się do rozwoju regionalnego we współdziałaniu z innymi programami finansowanymi z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ang. *ESI, European Structural & Investment Funds*). Umowa Partnerska Litwy przewiduje użycie instrumentów rozwoju wdrażanych przez lokalne społeczności i zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ITI), łącznie z działaniami na rzecz zrównoważonego rozwoju

miejskiego. Umowa Partnerska określa trzy rodzaje terenów dla wprowadzania rozwoju lokalnego przez społeczności, a mianowicie miasta, obszary wiejskie i obszary rybackie. Inwestycje w Kownie, drugim co do wielkości mieście Litwy, które jest częścią obszaru objętego Programem, mogą wywierać wpływ na inne terytoria regionu. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej obejmuje też terytoria uwzględnione w niniejszym Programie. Ma to na celu dalsze wzmocnienie słabiej rozwiniętych społecznie i gospodarczo regionów. Koncentracja tematyczna Programu będzie warunkowała lepszą koordynację interwencji w ramach tego Programu z programami finansowanymi z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i lepsze wyniki w zwalczaniu regionalnych różnic w rozwoju i jakości życia.

#### **4.2. Wkład planowanych interwencji w strategii makroregionalnych i strategii morskich**

Oba kraje uczestniczące w Programie, wraz ze Szwecją, Danią, Estonią, Finlandią, Niemcami i Łotwą, uczestniczą też w SUE RMB. SUE RMB ma na celu wzmocnienie współpracy między państwami regionu, aby osiągnąć trzy cele – ochronić Morze Bałtyckie, rozwinąć połączenia w regionie i zapewnić wzrost dobrobytu. Wspólnie uzgodniony plan działania dla SUE RMB zawiera szereg zagadnień priorytetowych dla współpracy makroregionalnej, koncentrując się na kluczowych wyzwaniach i możliwościach w regionie. Działania w ramach tych zagadnień priorytetowych są realizowane przez podmioty regionalne w regionie Morza Bałtyckiego poprzez podejmowanie szczegółowych działań i sztandarowych projektów, którym towarzyszą jasno określone cele i wskaźniki.

Interwencje przeprowadzane w ramach każdej osi priorytetowej Programu będą miały wpływ na różne zagadnienia priorytetowe SUE RMB.

Działania, które mają być wspierane w ramach 1 osi priorytetowej „Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami” przyczynią się do realizacji dwóch zagadnień priorytetowych SUE RMB, mianowicie: *ZP Kultura (Rozwijanie i promowanie wspólnej kultury i tożsamości kulturowej)* i *ZP Turystyka (Wzmocnienie spójności makroregionu poprzez turystykę)*. Ochrona, konserwacja i rozwój dziedzictwa kulturowego i jego stałego dostosowywania do działalności turystycznej będą stanowić źródło wspólnej tożsamości i wspólnych wartości, przyczyniając się do promowania regionu Morza Bałtyckiego jako wspólnego regionu kulturowego i zwiększenia spójności terytorialnej w regionie. Rozwój wspólnych tras turystycznych i realizacja wspólnych zajęć dla turystów przyczynią się do profilowania regionu Morza Bałtyckiego jako celu turystycznego na kluczowych rynkach i rozwijania wspólnej tożsamości mieszkańców regionu.

Działania, które mają być wspierane w ramach 2. osi priorytetowej „Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników” przyczynią się do realizacji dwóch zagadnień priorytetowych SUE RMB, mianowicie *ZP MŚP (Promowanie przedsiębiorczości i wzmocnienie wzrostu małych i średnich przedsiębiorstw)* i *ZP Edukacja (Wspierania innowacyjnego kształcenia i młodzieży)*. Działania, które mają na celu promowanie współpracy między organizacjami wspierającymi biznes w krajach uczestniczących, jak również wspólnego rozwoju i realizacji programów i projektów związanych z przedsiębiorczością, ułatwią współpracę między kluczowymi graczami w regionie Morza Bałtyckiego na obszarach biznesowych o wysokim potencjale dla wzrostu i innowacji. Wspólny rozwój i realizacja różnych

inicjatyw na rzecz zatrudnienia i podobnych działań zwiększą mobilność pracowników i pobudzą rozwój działalności transgranicznej w regionie Morza Bałtyckiego.

Działania, które mają być wspierane w ramach 3. osi priorytetowej „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją” przyczynią się do działań horyzontalnych SUE RMB, a mianowicie *DH Zangażowanie (Wzmocnienie wielopoziomowego systemu zarządzania, obejmujące społeczeństwo obywatelskie i, biznes)*, jak również *ZP Zdrowie (Poprawa i promowanie zdrowia ludzi, z uwzględnieniem aspektów społecznych)*. Działania mające na celu zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz budowanie trwałych więzi społecznych i sieci między społecznościami krajów uczestniczących, zapewni korzystne warunki dla rozwoju zrównoważonej, globalnej, twórczej, innowacyjnej i mobilnej społeczności w regionie Morza Bałtyckiego.

Działania, które mają być wspierane w ramach 4. osi priorytetowej „Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej” przyczynią się do realizacji trzech zagadnień priorytetowych SUE RMB: *ZP Przestępczość – walka z przestępczością transgraniczną* i *ZP Bezpieczeństwo – ochrona przed katastrofami i wypadkami na lądzie*. Współpraca prawna i administracyjna między władzami i dostawcami usług publicznych w krajach uczestniczących ułatwi zwalczanie przestępczości zorganizowanej, odpowiadając na zagrożenia transgraniczne lub sytuacje kryzysowe oraz poprawiając bezpieczeństwo ludzi w regionie Morza Bałtyckiego.

Koordinacja Programu i SUE RMB będzie przeprowadzana przez grupę roboczą ds. koordynacji wprowadzenia SUE RMB w Polsce, której członkami są przedstawiciele właściwych ministerstw, krajowego punktu kontaktowego, organów zarządzających krajowymi i regionalnymi programami operacyjnymi, polscy koordynatorzy zagadnień priorytetowych, i w stosownych okolicznościach, przedstawiciele polskich partnerów w najważniejszych projektach, organów marszałkowskich, organizacji regionalnych i inne osoby zaangażowane w realizację projektów w regionie Morza Bałtyckiego.

Na Litwie wdrażanie SUE RMB jest koordynowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (krajowego koordynatora SUE RMB). Proces wdrażania jest nadzorowany przez Zespół roboczy ds. koordynacji wdrażania SUE RMB, składający się z przedstawicieli stosownych władz publicznych, w tym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (IZ Programu).

Wpływ na realizację SUE MBR będzie oceniany podczas wyboru projektów do dofinansowania w ramach procedury aplikacyjnej Programu.

SEKCJA 5  
PRZEPISY WYKONAWCZE DOTYCZĄCE PROGRAMU WSPÓŁPRACY

**5.1. Odpowiednie instytucje i podmioty**

**Tabela 14. Instytucje Programu**

Organ/urząd	Nazwa organu/urzędu i działu lub jednostki	Szef organu/urzędu
Instytucja Zarządzająca (IZ)	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Departament Polityki Regionalnej	Dyrektor Departamentu
Instytucja Certyfikująca (IC)	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Departament Ekonomii i Finansów	Dyrektor Departamentu
Instytucja Audytowa (IA)	Wydział Audytu Wewnętrznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej	Naczelnik Wydziału

**Podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności:**

<input checked="" type="checkbox"/> instytucja zarządzająca	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej
<input type="checkbox"/> instytucja certyfikująca	

**Tabela 15. Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli i audytu**

Organ/urząd	Nazwa organu/urzędu i działu lub jednostki	Szef organu/urzędu
Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli	Litwa: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej Polska: Podlaski Urząd Wojewódzki, Biuro Europejskiej Współpracy Terytorialnej Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Departament Certyfikacji i Funduszy Europejskich	Litwa: Naczelnik Wydziału Polska: wojewodowie podlaski i warmińsko-mazurski



Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie audytu	Litwa: Wydział Audytu Wewnętrznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej  Polska: Ministerstwo Finansów RP, Departament ds. Ochrony Interesów Finansowych UE	Litwa: Naczelnik Wydziału  Polska: Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej w Ministerstwie Finansów RP
------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## 5.2. Procedura utworzenia Wspólnego Sekretariatu

Zgodnie z artykułem 23 (2) rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT], Instytucja Zarządzająca (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej), po konsultacji z państwami uczestniczącymi, utworzyła zakład publiczny „*Wspólny Sekretariat Techniczny*” jako Wspólny Sekretariat Programu. Został on założony w celu zapewnienia pomocy technicznej na potrzeby programów Interreg IIIA i TACIS (2004–2006), Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a także Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (2007–2013).

Wspólny Sekretariat powinien być finansowany z budżetu pomocy technicznej i mieć międzynarodowy personel, reprezentujący obywateli obu państw uczestniczących. Pracownicy Wspólnego Sekretariatu powinni znać wszystkie stosowne języki Programu, a mianowicie litewski, polski i angielski. Liczba i kwalifikacje personelu powinny być odpowiednie dla funkcji pełnionych przez ten podmiot.

**Adres:** Konstitucijos ave. 7, LT-09308, Vilnius, Litwa.

**Telefon:** +370 5 261 04 77

**Faks:** + 370 5 261 04 98

**E-mail:** info@lietuva-polska.eu

**WWW:** [www.lietuva-polska.eu](http://www.lietuva-polska.eu)

## 5.3. Krótki opis w zakresie zarządzania i kontroli

Wspólna struktura realizacji Programu składa się z następujących organów:

- Wspólny Komitet Monitorujący (WKM);
- Instytucja Zarządzająca (IZ);
- Instytucja Audytowa (IA);
- Wspólny Sekretariat (WS) wspierany przez Regionalne Punkty Kontaktowe (RPK).

### ***Rola i zadania Wspólnego Komitetu Monitorującego***

WKM jest organem decyzyjnym Programu odpowiedzialnym za zapewnienie jakości i skuteczności realizacji i kontroli jego działań. Zgodnie z artykułem 47 (3) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP], WKM jest zakładany przez państwa członkowskie biorące udział w Programu, w porozumieniu z IZ, w terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia o decyzji zatwierdzenia Programu. W WKM będą reprezentowane władze krajowe, regionalne i miejscowe; zaangażowani będą również partnerzy społeczno-gospodarczy uczestniczących państw członkowskich (np. organizacje pozarządowe oraz organy odpowiedzialne za środowisko). Więcej szczegółów dotyczących składu i zasad funkcjonowania WKM będzie można znaleźć w Regulaminie Wewnętrznym WKM, który zostanie przyjęty przez WKM na pierwszym zebraniu.

WKM powinien w szczególności:

- rozpatrzyć i zatwierdzić:
  - budżet Programu;
  - strategię komunikacji w Programu i wszelkie zmiany;
  - plan ewaluacyjny Programu i wszelkie zmiany tego planu;
  - plan pracy Programu;
  - metodologię i kryteria wyboru działań;
  - pakiet wniosków i innych dokumentów Programu potrzebnych wnioskodawcom, beneficjentom i organom Programu (wnioski, wytyczne, podręczniki dla wnioskodawców, itp.)
- ustalić zasady kwalifikowalności wydatków Programu jako całości;
- wybrać działania, które będą finansowane w ramach Programu;
- podejmować ostateczne decyzje dotyczące przyjęcia lub odrzucenia skarg związanych z wyborem działań;
- rozpatrzyć i zatwierdzić wszelkie wnioski o zmianę treści decyzji Komisji Europejskiej w sprawie wkładu;
- rozpatrzyć:
  - realizację Programu i postęp w kierunku realizacji jego celów;
  - wszystkie kwestie, które wpływają na wykonanie Programu, wliczając w to wnioski płynące z przeglądu wyników;
  - działania mające promować zasady horyzontalne, opisane szczegółowo w artykule 110 (f) i (g) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP];
  - realizację strategii komunikacji;
  - realizację planu ewaluacyjnego;
  - roczne i końcowe sprawozdania z realizacji;
  - wszelkie wnioski IZ dotyczące zmian w Programie;
- przekazywać uwagi IZ, o ile to konieczne, dotyczące realizacji i oceny Programu, oraz monitorować działania podjęte na skutek tych uwag.

### ***Rola i zadania Instytucji Zarządzającej***

Zgodnie z artykułem 21 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT], państwa członkowskie biorące udział w Programie zgadzają się na wyznaczenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej do pełnienia funkcji Instytucji Zarządzającej Programu, odpowiedzialnej również za realizację zadań certyfikacyjnych. Rozdział funkcji zarządzającej i certyfikującej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej będzie zapewniony przez ramy organizacyjne. Zgodnie z artykułem 125 (1) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [EWT], IZ jest organem wykonawczym odpowiedzialnym, z pomocą WS, za zarządzanie Programem zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami. Instytucja Krajowa (IK), reprezentowana przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej, będzie instytucją współpracującą, która działa jako główny partner IZ po polskiej stronie granicy.

IZ powinna w szczególności:

- zapewnić, że strategia komunikacji zostanie sporządzona i dostarczona WKM do zatwierdzenia nie później niż sześć miesięcy po ostatecznym zatwierdzeniu Programu (z pomocą WS);
- sporządzić plan ewaluacyjny i dostarczyć go do WKM nie później niż rok po ostatecznym zatwierdzeniu Programu (z pomocą WS);
- zapewnić, że kategorie interwencji są określone (z pomocą WS);
- zapewnić, że odpowiednie procedury wyboru i kryteria (opisane szczegółowo w artykule 125 (3) (a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP]) zostaną sporządzone, i po zaakceptowaniu przed WKM, zastosowane (z pomocą WS);
- zapewnić, że pakiet wniosków jest przygotowany i dostępny wnioskodawcom (z pomocą WS);
- upewnić się, że beneficjenci dysponują administracyjną, finansową i operacyjną zdolnością do spełnienia warunków wsparcia ustanowionych w dokumentach Programu (z pomocą WS);
- podpisać umowy o subwencję i aneksy do umów z beneficjentami;
- zapewnić, że wybrane działania nie zawierają czynności będących częścią działania, które jest albo powinno być objęte procedurą odzyskiwania zgodnie z artykułem 71 (1) (a) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [ETC] (z pomocą WS);
- rozpatrywać zażalenia związane z wyborem operacji (z pomocą WS) i przedstawić WKM wnioski zawarte w ocenie;
- zapewnić, że beneficjentom przekazano niezbędne informacje potrzebne do realizacji działań (z pomocą WS);
- zapewnić, aby beneficjenci uczestniczący w realizacji operacji używali odrębnego systemu rachunkowości albo odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z daną operacją (z pomocą WS);
- upewnić się, że wydatki każdego beneficjenta uczestniczącego w operacji są weryfikowane przez kontrolera (z pomocą WS);
- zapewnić, powstanie elektronicznego systemu rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdej operacji, które niezbędne są do monitorowania,

oceny, zarządzania finansowego, weryfikacji i audytu, oraz że istotne dane będą gromadzone, wprowadzane i przechowywane w tym systemie (z pomocą WS);

- Zapewnić powstanie elektronicznego systemu rejestracji i przechowywania dokumentów księgowych dotyczących każdej operacji (o którym mowa w artykule 126 (d) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [CPR]), niezbędnego do sporządzania wniosków o refundację środków i sprawozdań;
- rozpatrzyć i zatwierdzić lub odrzucić wnioski o wprowadzenie zmian w operacji (z pomocą WS);
- zapewnić, że ocena Programu jest przeprowadzona w oparciu o plan ewaluacyjny (z pomocą WS);
- zapewnić (z pomocą WS), że WKM posiada:
  - informacje o postępach realizacji strategii komunikacji (przynajmniej raz do roku);
  - dane odnoszące się do wskaźników i celów pośrednich, jak również dane finansowe wymagane do śledzenia postępu Programu w osiąganiu swoich celów;
  - wsparcie w wykonywaniu swoich zadań;
- zapewnić ustanowienie procedur zarządzania dokumentami związanymi z wydatkami i wymaganymi do zapewnienia właściwej ścieżki audytu;
- zapewnić wprowadzenie skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych;
- sporządzać sprawozdania z działalności Programu i potwierdzać ich kompletność, dokładność i prawdziwość (szczegółowo opisane w artykule 59(5) (a) rozporządzenia finansowego);
- potwierdzać, że wydatki, które zostały zaksięgowane przez Program są zgodne z obowiązującym prawem i zostały poniesione w związku z realizacją działań wybranych do finansowania w ramach Programu;
- sporządzać i dostarczać wnioski o płatności do Komisji Europejskiej (zgodnie z wymogami artykułu 131(1) i artykułu 135 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP]), potwierdzającym że:
  - wnioski o płatności, które wynikają z rzetelnych systemów księgowych, są oparte na weryfikowanych dokumentach uzupełniających i były przedmiotem weryfikacji;
  - wzięto pod uwagę wyniki wszystkich audytów przeprowadzonych przez IA lub w jej imieniu;
- odbierać płatności wykonane przez Komisję Europejską i dokonywać płatności na rzecz beneficjenta wiodącego;
- zapewniać, że każdy beneficjent otrzymuje łączną kwotę kwalifikowanych publicznych wydatków w całości i nie później niż 90 dni od daty złożenia wniosku o płatności w WS;
- utrzymywać w formie elektronicznej zapisy księgowych wydatków zadeklarowanych Komisji Europejskiej i odpowiadającego im wkładu publicznego wypłaconego na rzecz beneficjentów;

- dbać o to, aby wszelkie kwoty wypłacone w wyniku nieprawidłowości zostały odzyskane od beneficjenta wiodącego;
- prowadzić rachunek sum podlegających odzyskaniu i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla operacji;
- dbać o to, aby poświadczenie zarządzania i roczne podsumowanie będą sporządzone (zgodnie z wymogami artykułu 59 (5) rozporządzenia finansowego), które po zatwierdzeniu przez WKM, będą dostarczone do Komisji Europejskiej (z pomocą WS);
- zapewniać, że sporządzone zostały roczne i końcowe raporty z realizacji, które po zatwierdzeniu przez WKM, będą dostarczone do Komisji Europejskiej (z pomocą WS);
- mieć wkład w ocenę Programu przeprowadzoną przez Komisję Europejską.

### ***Rola i zadania Państw członkowskich***

Państwa członkowskie w szczególności powinny:

- określić krajowe wymogi i warunki realizacji Programu i zapewnić, że funkcjonują one skutecznie i zgodnie z przepisami i zasadami Programu;
- powołać członków WKM;
- wyznaczać kontrolerów i zapewniać, że narodowy system kontroli funkcjonuje skutecznie i zgodnie z odpowiednimi przepisami Programu;
- przedstawiać opinię odnośnie kwalifikowalności beneficjentów w przypadku, gdy oceniający mają wątpliwości;
- zapewniać, że wydatki każdego beneficjenta są weryfikowane w ciągu trzech miesięcy od dostarczenia dokumentów potwierdzających wydatki poniesione przez beneficjenta;
- w odpowiedzi na wniosek WS lub IZ sprawdzać możliwość wystąpienia podwójnego finansowania wydatków ponoszonych przez inne inicjatywy unijne i programy na rzecz tego samego beneficjenta;
- zapobiegać, wykrywać i korygować nieprawidłowości i niezwłocznie powiadamiać o nich IZ;
- powiadamiać Komisję Europejską o nieprawidłowościach przekraczających 10 000 euro unijnego wsparcia, jak również o zapobiegawczych i naprawczych środkach podjętych w związku z tymi nieprawidłowościami;
- podjąć się zobowiązania finansowego w przypadku porażki odzyskania od beneficjenta nienależnie wypłaconej przez Program kwoty;
- ponosić odpowiedzialność za wpłacenie wkładu krajowego do budżetu Programu.

### ***Rola i zadania Instytucji Audytowej i Grupy Audytorów***

Zgodnie z artykułem 21 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT], państwa członkowskie uczestniczące w Programie mianowały Wydział Audytu Wewnętrznego

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej do pełnienia funkcji Instytucji Audytorowej projektu. Rozdział funkcji pomiędzy IZ i IA będzie zapewniony przez ramy organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej. Zadania IZ i IA będą wykonywane przez oddzielne i wzajemnie niezależne departamenty ministerstwa. Zgodnie z artykułem 25 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT], IA towarzyszyć będzie Grupa Audytorów złożona z przedstawicieli każdego państwa członkowskiego. Grupa Audytorów zostanie powołana co najmniej w ciągu trzech miesięcy od decyzji zatwierdzającej Program.

IA, z pomocą Grupy Audytorów, powinna:

- przygotowywać strategię audytową, opisaną szczegółowo w artykule 127 (4) rozporządzenia [EU] nr 1303/2013 [RWP], dla przeprowadzenia audytów w ciągu ośmiu miesięcy od przyjęcia Programu;
- zapewniać, że audyty przeprowadzone są na podstawie odpowiedniego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli w Programie;
- zapewniać, że audyty przeprowadzone są na podstawie stosownej próby działań;
- zapewniać, że audyty przeprowadzone są na podstawie sprawozdań finansowych Programu;
- sporządzać opinię audytową zgodnie z artykułem 59 (5) rozporządzenia finansowego;
- sporządzać sprawozdanie kontrolne opisane szczegółowo z artykule 127 (5) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP];
- dostarczać do Komisji Europejskiej deklarację końcową, zawierającą ocenę zasadności wniosku o wypłatę salda oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u jej podstaw, objętych końcową deklaracją wydatków, które powinny być potwierdzone końcowym sprawozdaniem kontrolnym.

### ***Rola i zadania Wspólnego Sekretariatu i Regionalnych Punktów Kontaktowych***

WS powinien w szczególności:

- sporządzać i realizować strategię komunikacji, tzn.:
  - rozpowszechniać informacje o Programie i jego działaniach, wliczając w to uruchomienie strony internetowej;
  - organizować wydarzenia promujące Program, oraz wspierać generowanie i opracowanie operacji;
  - organizować wydarzenia służące znajdowaniu partnerów na całym terytorium działania Programu;
- Zarządzać procesem składania wniosków, tzn.:
  - sporządzać i stosować odpowiednie procedury i kryteria wyboru;
  - sporządzać i stosować odpowiednie dokumenty wymagane przy naborach wniosków;
  - przygotować pakiet aplikacyjny i udostępnić go wnioskodawcom;
  - otwierać nabory wniosków;

- służyć informacją i radą wnioskodawcom (przez telefon, faks, e-mail lub spotkania konsultacyjne);
- rejestrować złożone wnioski o dofinansowanie;
- ocenić zgodność wniosków z wymogami administracyjnymi;
- ocenić kwalifikowalność wniosków i wnioskodawców;
- wykonać, w razie potrzeby przy współpracy z zewnętrznymi ekspertami, ocenę jakości zakwalifikowanych wniosków;
- oszacować skargi dotyczące wyboru działań i przekazać opinię do IZ;
- poinformować beneficjenta wiodącego o końcowej decyzji dotyczącej jego wniosku;
- przygotowywać Umowy o dofinansowanie;
- asystować w realizacji działań, tzn.:
  - upewnić się, że wybrana operacja wchodzi w zakres EFRR i może być przypisana do danej kategorii interwencji;
  - upewnić się, że wybrana operacja nie uwzględnia działań będących wcześniej częścią operacji, które są lub powinny zostać objęte procedurą odzyskiwania;
  - dostarczać (przez telefon, faks, e-mail, spotkania konsultacyjne, szkolenia, seminaria, odpowiednie podręczniki i wytyczne) beneficjentom informacji potrzebnych do realizacji operacji;
  - przeprowadzać operacyjne monitorowanie działań;
  - podejmować odpowiednie kroki w celu uniknięcia podwójnego finansowania operacji/wydatków;
  - upewnić się, że beneficjenci zaangażowani w realizację operacji używają odrębnego systemu rachunkowości albo odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z daną operacją;
  - upewnić się, że wydatki każdego beneficjenta uczestniczącego w operacji zostały zweryfikowane przez kontrolera;
  - weryfikować sprawozdania z wdrażania operacji i wnioski o płatność, i przedstawić wyniki IZ;
- analizować wnioski o zmianę działań i przedstawić IZ opinię WS;
- asystować w monitorowaniu działań, tzn.:
  - administrować komputerową rejestracją i systemem przechowywania danych;
  - monitorować postępy w operacjach poprzez gromadzenie i sprawdzanie raportów, monitorowanie danych, itp.;
  - monitorować zobowiązania i płatności funduszu EFRR na poziomie Programu, używając kategorii interwencji;
  - przeprowadzać wizyty kontrolne na miejscu operacji;
  - dostarczać do WKM informacji o postępie w realizacji strategii komunikacji i postępie Programu;

- wykonywać zwykłą pracę sekretariatu WKM poprzez organizowanie spotkań, przygotowywanie dokumentów, prowadzenie protokołów spotkań, itp.;
- rozporządzać dokumentami dotyczącymi wydatków i audytów;
- rozporządzać budżetem Pomocy Technicznej (księgowość, zamówienia, płace, sprawozdania, itp.);
- sporządzać i dostarczać do IZ:
  - deklaracje projektu zarządzania i projektu sprawozdania rocznego;
  - projekty rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji;
- współpracować z organizacjami, instytucjami i sieciami ważnymi dla Programu.

WS jest wspierany w swoich głównych zadaniach przez RPK, zwłaszcza w przeprowadzaniu działań komunikacyjnych. Siedziby RPK będą się znajdowały w Olsztynie i Białymstoku. RPK w województwie warmińsko-mazurskim będzie się znajdować przy Urzędzie Marszałkowskim województwa warmińsko-mazurskiego, podczas gdy w województwie podlaskim, będzie się znajdował przy Urzędzie Marszałkowskim województwa podlaskiego. Każdy RPK będzie zatrudniał dwóch pracowników na pół etatu. Z każdym z punktów zostanie podpisana umowa przez IZ/WS uwzględniająca plany operacyjne i wskaźniki do osiągnięcia. RPK koordynować będą działania komunikacyjne z IZ/WS i ponosić odpowiedzialność względem IZ/WS jeśli chodzi o wyznaczanie terminów na wykonanie zadań i poniesienia wydatków. Działania RPK będą finansowane z budżetu PT.

RPK powinien w szczególności:

- dostarczać potencjalnym wnioskodawcom informacje o możliwościach finansowania po polskiej stronie granicy;
- zapewniać wsparcie wnioskodawcom podczas procesu aplikacyjnego po polskiej stronie granicy;
- zapewniać beneficjentom i partnerom wsparcie i ogólne konsultacje podczas realizacji operacji;
- zapewniać wsparcie osobie zarządzającej informacjami w WS podczas konsultowania beneficjentów i partnerów po polskiej stronie granicy zgodnie z unijnymi wymaganiami dotyczącymi widoczności;
- brać udział w wydarzeniach organizowanych przez WS;
- asystować WS podczas:
  - organizowania wydarzeń informacyjnych po polskiej stronie granicy;
  - przygotowania publikacji;
  - aktualizowania informacji na stronie internetowej Programu;
  - tłumaczenia ważnych informacji;
  - itp.
- asystować IZ/WS w monitorowaniu działań (wizyty na miejscu, udział w wydarzeniach organizowanych w ramach operacji);
- przygotowywać informacje do sprawozdań związanych z Programem, w szczególności dotyczące zagadnień komunikacyjnych;



## ***Beneficjenci***

Operacje wybrane do dofinansowania w ramach Programu obejmują beneficjentów z obu państw (tzn. każdy wniosek powinien obejmować co najmniej dwóch beneficjentów – jednego z Litwy i jednego z Polski). Każda operacja jest realizowana według tak zwanej zasady beneficjenta wiodącego.

Partnerami kwalifikującymi się do operacji finansowanych z Programu są następujące organy:

- instytucje publiczne (instytucje narodowe, władze regionalne i lokalne);
- odpowiednie organy publiczne (jednostki organizacyjne prawa publicznego lub prywatnego);
- organizacje pozarządowe.

Szczegółowe informacje dotyczące kwalifikowanych beneficjentów będą dostępne w Podręczniku Programu.

## ***Ocena operacji i procedury selekcji***

Program zapewni, że operacje wybrane do dofinansowania skutecznie przyczynią się do osiągnięcia jego celów.

Główną procedurą w wyborze działań, które mają być finansowane w ramach Programu jest nabór wniosków, uruchamiany przez WS zgodnie z decyzją WKM. Roczna liczba naborów zależy będzie od postępów we wdrażaniu Programu.

W ciągu sześciu miesięcy od przyjęcia Programu kryteria wyboru operacji finansowanych w ramach Programu muszą być zaakceptowane przez WKM i ustanowione w pakiecie wniosków, który jest opracowany przez WS i zatwierdzony przez WKM przed pierwszym zaproszeniem do składania wniosków. Dokumenty te powinny być udostępnione do pobrania na stronie internetowej Programu.

Podczas naboru wniosków WKM może nadać priorytet operacjom, które spełniają podane kryteria:

- wywieranie wpływu na cały Program lub jego znaczącą część;
- posiadanie strategicznego znaczenia dla współpracy transgranicznej i proponowanie systematycznych rozwiązań w celu osiągnięcia celów Programu.

Szczegóły dotyczące składania wniosków, oceny, wyboru oraz wymogów kwalifikowalności operacji zostaną zatwierdzone przez WKM i opisane w Podręczniku Programu, który będzie prawnie wiążącym dokumentem dla wnioskodawców, beneficjentów i organów wdrażających Program.

Beneficjent wiodący składa wniosek w WS używając pojedynczego wniosku na każdą operację. Wnioski o dofinansowanie powinny zawierać co najmniej jednego beneficjenta z każdego uczestniczącego kraju – Litwy i Polski. Beneficjenci powinni współpracować w zakresie:

- przygotowania operacji;
- wdrażania operacji.

Dodatkowo beneficjenci powinni ze sobą współpracować na jednym z dwóch lub na obu obszarach:

- personel operacji;
- finansowanie operacji.

Wybrane operacje spełniające te warunki mogą być realizowane w jednym z uczestniczących krajów zakładając, że są one reprezentowane przez podmioty, które należą do obu państw członkowskich i posiadają znaczący transgraniczny wpływ. Operacje przeprowadzone w ramach Programu mogą przy okazji obejmować inwestycje w infrastrukturę, które przyczyniają się do osiągnięcia celu tematycznego. Taka inwestycja powinna być należycie uzasadniona, powinna przynieść wyraźną wartość dodaną i nie może stanowić głównego celu operacji/działania. Inwestycje w infrastrukturę mogą być jedynie częścią wspólnej operacji z miękkimi działaniami w ramach tej współpracy.

Po otrzymaniu wniosków, WS zarejestruje je w systemie administracyjnym Programu i powiadomi wnioskodawcę. Następnie WS przeprowadza ocenę zgodności administracyjnej (na podstawie kryteriów administracyjnych) i kwalifikowalności (na podstawie kryteriów kwalifikowalności) wnioskodawców, wydatków i działań. W przypadku, gdy oceniający mają wątpliwości co do kwalifikowalności beneficjentów, zwracają się do IZ lub IK o wydanie opinii na ten temat. W kwestii oceny jakości – WS dostarcza WKM do zatwierdzenia listę rankingową wniosków z podsumowanym sprawozdaniem z oceny – wliczając w to komentarze oceniających i listę wniosków niespełniających warunków wraz z uzasadnieniem. WKM zatwierdza listę niezakwalifikowanych operacji, wybiera operacje, które będą dofinansowane i decyduje o wysokości finansowania przypadającego na każdą operację. WKM może zatwierdzić, odrzucić, lub zatwierdzić wniosek warunkowo. Warunki powinny dotyczyć jedynie aspektów technicznych, a nie treści czy celów, rezultatów lub działań proponowanej operacji.

### ***Procedury kontraktowania***

WS niezwłocznie powiadomi beneficjentów o wynikach oceny dotyczących ich propozycji.

IZ powinna podpisać Umowę o dofinansowanie z beneficjentem wiodącym w ciągu jednego miesiąca od ostatecznego zatwierdzenia operacji przez WKM.

### ***Procedury wnoszenia skarg***

Zakres, zasady i procedury dotyczące rozpatrywania skarg zostaną umieszczone w Podręczniku Programu.

W przypadku skarg dotyczących wyboru operacji, beneficjent wiodący operacji, którego wniosek o dofinansowanie z Programu nie został zatwierdzony przez WKM, ma prawo do złożenia skargi na decyzję dotyczącą wyników wyboru operacji. IZ, z pomocą WS, rozpatruje skargę i przygotowuje badanie techniczne dotyczące jej treści. Skarga będzie rozpatrzona na podstawie informacji dostarczonych przez beneficjenta na piśmie. Szczegółowe procedury zostaną opisane w Podręczniku Programu.

Skargi dotyczące wyników weryfikacji w ramach artykułu 23 rozporządzenia 1299/2013 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są rozpatrywane na podstawie ustawy

o zasadach realizacji programów operacyjnych Polityki Spójności, finansowanych w ramach perspektywy finansowej 2014–2020.

Na żądanie Komisji, Państwa członkowskie przeanalizują skargi dostarczone Komisji, które nie są objęte zakresem ich ustaleń. Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję, na jej żądanie, o wynikach tych analiz.

Procedura wnoszenia skarg określona powyżej jest bez uszczerbku dla jakiegokolwiek mechanizmu lub procesu dotyczących roszczeń na szczeblu krajowym, w szczególności w stosunku do wnioskodawców, którym się nie udało.

### ***Małe projekty***

Obok regularnych operacji, w ramach Programu mogą być również realizowane małe projekty. Projekty te, organizowane na obszarze przygranicznym mogą być wdrażane we wszystkich priorytetach Programu.

Od 8 do 10% funduszy Programu przyznawanych jest małym projektom. Główne działania małych projektów powinny mieć miękki charakter i zawierać jedynie ograniczone komponenty inwestycyjne (tzn. małe inwestycje nieodzwonne do realizacji tych projektów). Maksymalne dofinansowanie z Programu na jeden mały projekt wynosi 50 000 euro.

Małe projekty mają być wybierane podczas specjalnych naborów, organizowanych niezależnie od otwartych naborów dotyczących regularnych operacji. Zarządzanie małymi projektami powierza się WS, który jest wspierany w swoich działaniach przez RPK.

### ***Procedury kontroli i audytu***

Zgodnie z artykułem 23 (4) rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT], kontrolerzy, wyznaczeni przez oba uczestniczące w Programie kraje, są odpowiedzialni za przeprowadzanie zadań kontrolnych na poziomie operacji w stosunku do beneficjentów na ich własnym terytorium. Powinni zapewnić, że wydatki beneficjenta mogą być zweryfikowane w ciągu trzech miesięcy od daty dostarczenia dokumentów przez beneficjenta. Zgodnie z artykułem 125 (5) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP], kontrolerzy weryfikują czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone i czy wydatki zadeklarowane przez beneficjentów zostały pokryte oraz czy jest to zgodne z obowiązującym prawem, zapisami Programu i warunkami do otrzymania wsparcia. Po zweryfikowaniu, kontrolerzy wydają deklarację potwierdzenia prawidłowości wydatków beneficjenta.

Wspomniana powyżej weryfikacja składa się z następujących procedur:

- weryfikacja formalne w odniesieniu do każdego wniosku o płatność złożonego przez beneficjenta;
- weryfikacja na miejscu operacji, przeprowadzone na wybranej próbie. Częstotliwość i ilość tego typu weryfikacji powinny być proporcjonalne do ilości publicznego wsparcia przeznaczanego na operację i poziomu ryzyka dla systemu

zarządzania i kontroli, pojmowanych jako całość, określonego na podstawie weryfikacji i audytów przeprowadzonych przez IA.

IZ upewnia się, czy nastąpiło zatwierdzenie wydatków każdego beneficjenta uczestniczącego w operacji przez wyznaczonych kontrolerów. Zgodnie z artykułem 25 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT], każde uczestniczące państwo jest odpowiedzialne za przeprowadzenia audytów na terenie swojego kraju. Każdy przedstawiciel państwa członkowskiego uczestniczącego w Programie, tworzącego Grupę Audytorów, jest odpowiedzialny za dostarczenie środków dowodowych związanych z wydatkami na swoim terytorium, które są wymagane przez IA w celu dokonania oceny. Grupa Audytorów zostanie powołana w ciągu trzech miesięcy od decyzji o zatwierdzeniu Programu. Grupa opracowuje własny regulamin wewnętrzny, a przewodniczy jej IA. Audytorzy są funkcjonalnie niezależni od kontrolerów przeprowadzających weryfikacje na mocy artykułu 23 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [EWT].

Według artykułu 127 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP], IA zapewni uwzględnianie w pracach audytowych przyjętych międzynarodowych standardów audytu. Jeżeli audyty przeprowadza podmiot inny niż IA, IA zapewnia takiemu podmiotowi niezbędną niezależność funkcjonalną. W celu zapewnienia, że audyty operacji są przeprowadzone, zadeklarowane wydatki będą audytowane w oparciu o reprezentacyjną próbę i, z zasady, o metodę statystycznego doboru próby. Metoda niestatystyczna może być użyta w profesjonalnej ocenie audytora w odpowiednio uzasadnionych przypadkach zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi standardami audytu i w każdym przypadku, gdy liczba operacji w roku obrotowym jest niewystarczająca, aby użyć metody statystycznej. W takich przypadkach, wielkość próby jest wystarczająca, aby umożliwić IA sporządzenie ważnej opinii audytowej zgodnie z artykułem 59 (5) rozporządzenia finansowego. Metoda niestatystyczna pokrywa minimum 5% operacji, których wydatki zostały zadeklarowane do Komisji Europejskiej w danym roku obrotowym i 10% wydatków, które zostały zadeklarowane do Komisji Europejskiej w danym roku obrotowym.

### ***Procedury finansowe***

Każda operacja jest finansowana z wkładu EFRR i wkładu beneficjenta poprzedzonego stawkami współfinansowania określonymi dla Programu. Każdy beneficjent przygotowuje własne Sprawozdanie cząstkowe, w którym podana jest lista wydatków. Kontrolerzy analizują Sprawozdanie cząstkowe i dokumenty potwierdzające legalność i zasadność wydatków zadeklarowanych przez każdego beneficjenta. Po weryfikacji wydatków, kontrolerzy wydają Deklarację potwierdzającą prawidłowość wydatków beneficjenta. Aby kwalifikować się do zwrotu, wydatki poniesione przez beneficjenta muszą być uzasadnione opłaconymi fakturami lub dokumentami księgowymi o takim samym znaczeniu zgodnie z prawami i uregulowaniami unijnymi i krajowymi.

Zgodnie z artykułem 13 (2) rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 [RWP], beneficjent wiodący zapewnia, że wydatki przedstawione przez innych beneficjentów zostały zweryfikowane przez kontrolerów. Beneficjent wiodący łączy informacje zawarte w sprawozdaniach cząstkowych i deklaracjach prawidłowości wydatków beneficjenta w jedno Sprawozdanie skonsolidowane. Powinno być ono dostarczone do WS razem ze Sprawozdaniami cząstkowymi i deklaracjami potwierdzającymi prawidłowość wydatków beneficjenta. WS oceni Sprawozdanie skonsolidowane i wnioski o płatność beneficjenta, a następnie przedstawi wnioski IZ. Zgodnie z artykułem 131

rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP], wnioski o płatność mają zawierać łączną sumę kwalifikowanych wydatków poniesionych przez beneficjenta i opłaconych podczas realizacji operacji, jak również łączną kwotę wydatków publicznych poniesionych podczas realizacji operacji.

IZ weryfikuje i zatwierdza Sprawozdanie skonsolidowane i wnioski o płatność. Następnie, IZ dostarcza wnioski o płatność do Komisji Europejskiej i potwierdza, że są one wynikiem wiarygodnego systemu rachunkowości, oparte na sprawdzalnych dokumentach uzupełniających oraz, że zostały poddane weryfikacji. W rezultacie IZ otrzymuje fundusze EFRR od Komisji Europejskiej. Płatności z Komisji Europejskiej są przyjmowane na jedno konto bez subkont krajowych. IZ będzie posiadać odrębny rachunek w Banku Litwy. Walutą płatności jest euro.

Następnie, IZ przesyła płatność beneficjentom wiodącym zgodnie z poziomem współfinansowania określonym w Umowie o dofinansowanie z beneficjentem wiodącym. Ten ostatni przydziela fundusze otrzymane od IZ innym beneficjentom, zgodnie z warunkami podpisanej przez nich umowy. IZ zapewnia, że beneficjent otrzymuje łączną kwotę kwalifikowanych publicznych wydatków w całości, nie później niż 90 dni od daty dostarczenia wniosku o płatność do WS.

Program nie dostarcza wniosków o płatność w ramach *3. Osi Priorytetowej „Promowanie włączenia społecznego, zwalczanie ubóstwa i dyskryminacji”* jak również dla *4. Osi Priorytetowej „Polepszanie zdolności instytucyj władz publicznych i udziałowców oraz wydajności administracji publicznej”* przed wykonaniem modyfikacji poziomu bazowego i docelowych wartości.

Do monitorowania operacji wliczają się elementy oceny ryzyka nadużyć. Ocena ryzyka Programu będzie uaktualniana co roku (lub w razie konieczności) i będzie, między innymi, oceniać ryzyko wystąpienia nadużyć.

W sytuacji, gdy IZ otrzyma informacje, że beneficjent wiodący lub beneficjent mógł naruszyć Umowę o dofinansowanie w sposób niosący znamiona nadużycia w znaczeniu prawnym, sprawa zostanie przekazana właściwym organom ścigania po wyczerpaniu wszystkich możliwych środków, które mogą być użyte przez IZ. W takich przypadkach zostanie przeprowadzony proces odzyskiwania środków, a Umowa o dofinansowanie zerwana.

Wykryte nieprawidłowości powyżej 10 000 euro zostaną przekazane do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

### ***Język***

Oficjalnym językiem Programu powinien być język angielski. W związku z tym, wszystkie główne dokumenty (np. wnioski, raporty, itp.) powinny być sporządzone w tym języku. Dodatkowe dokumenty wymagane podczas dostarczania głównych dokumentów (np. dokumenty specyfikujące zamówienie, akty przyjęcia, faktury, itp.) mogą być przygotowane w języku litewskim lub polskim.

#### **5.4. Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku korekt finansowych wprowadzonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję**

##### ***Redukcja i zwrot płatności od beneficjentów***

- IZ powinna zapewnić, aby wszelkie kwoty wypłacone w wyniku nieprawidłowości zostały odzyskane od beneficjenta wiodącego i zwrócone do ogólnego budżetu Unii. Beneficjent wiodący powinien zabezpieczyć spłatę nienależnie wypłaconych kwot innym beneficjentom. IZ powinna też odzyskać fundusze od beneficjenta wiodącego (a beneficjent wiodący od beneficjentów projektu) po rozwiązaniu umowy o dofinansowanie w całości lub w części, w oparciu o warunki określone w umowie o dofinansowanie.
- Jeśli beneficjent wiodący nie zdoła zabezpieczyć kwoty zwrotu od innych beneficjentów lub jeśli IZ nie zdoła zabezpieczyć kwoty zwrotu od beneficjenta wiodącego, państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się dany beneficjent, bierze odpowiedzialność finansową za zwrot wszelkich kwot nienależnie wypłaconych temu beneficjentowi na rzecz IZ.
- Jeżeli państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się dany beneficjent, bierze na siebie odpowiedzialność za zwrot wszelkich kwot nienależnie wypłaconych beneficjentowi (za pośrednictwem beneficjenta wiodącego), państwo członkowskie ma prawo do ubiegania się o zwrot od beneficjenta.

##### ***Zobowiązania i nieprawidłowości***

1. W przypadku kar finansowych wynikających z nieprawidłowości spowodowanych przez działania i decyzje poszczególnych państw członkowskich odpowiedzialność finansowa spoczywa na tych państwach członkowskich, których działania doprowadziły do nałożenia kary. W przypadku nałożenia dodatkowej kary finansowej przez Komisję Europejską, spowodowanej przekroczeniem dopuszczalnego progu błędu przez Program, tylko kraje członkowskie, których błędy przekraczają dopuszczalny próg powinny ponosić odpowiedzialność finansową za zwiększoną karę. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu błędu przez dwa państwa członkowskie, odpowiedzialność finansowa zostanie określona na podstawie wpływu poszczególnych czynników na kwotę kary. W przypadku trudności w określeniu wpływu poszczególnych czynników na kwotę kary finansowej, a tym samym niemożność precyzyjnego podziału obciążeń między państwa członkowskie, państwa członkowskie podejmują wspólną decyzję o zmniejszeniu budżetu Programu o kwotę nałożonych kar. Jeśli redukcja budżetu nie jest możliwa, kara finansowa zostaje podzielona między państwa członkowskie proporcjonalnie do płatności EFRR na rzecz beneficjentów z każdego państwa członkowskiego w okresie objętym audytem/kontrolą.
2. W przypadku kar finansowych nałożonych ze względu na art. 144 (4) RWP wspólnie podejmowane decyzje przez oba państwa członkowskie, dotyczące Programu lub gdy nieprawidłowości (w tym istotne błędy w systemach obu państw członkowskich) skutkujące karami finansowymi, gdy błędy nie mogą zostać powiązane z poszczególnymi państwami członkowskimi, odpowiedzialność finansowa powoduje zmniejszenie budżetu Programu.

W przypadkach, gdy zmniejszenie budżetu Programu nie jest możliwe, oba państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność finansową zgodnie z proporcją środków EFRR wypłaconych beneficjentom w każdym państwie członkowskim do czasu wydania ostatecznej decyzji Komisji Europejskiej w sprawie kary.

3. Jeżeli nieprawidłowości są spowodowane przez działania IZ i/lub WS, odpowiedzialność finansową ponosi państwo członkowskie, w którym znajduje się IZ i/lub WS.
4. W przypadku kar finansowych nałożonych ze względu na nieprawidłowości, które nie zostały opisane powyżej, metodologia podziału zobowiązań powinna zostać ustalona we współpracy między IZ i IK.

### **5.5. Stosowanie euro**

Wszystkie wydatki ujęte w sprawozdaniach projektu muszą być określone w euro. Wydatki projektowe poniesione w walucie innej niż euro beneficjenci powinni przeliczyć na euro przy użyciu miesięcznego kursu księgowego Komisji Europejskiej obowiązującego w miesiącu, w którym wydatek został przedstawiony kontrolerowi do weryfikacji (art. 28 (b) rozporządzenia (UE) 1299/2013).

Wszelkie ryzyko kursowe i straty zostaną pokryte przez beneficjentów projektu.

### **5.6. Zaangażowanie partnerów**

Dokument Programu przygotowano zgodnie z zasadą partnerstwa, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia 1303/2013 [RWP] oraz Europejskim Kodeksie Postępowania w sprawie partnerstwa przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2013 r. Grupa robocza ds. programowania pełniła funkcję głównego organu odpowiedzialnego za programowanie Programu, w tym składanie wniosków dotyczących Programu do rządów krajowych Litwy i Polski.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej zostało wyznaczone przez rząd dekretem nr 506 z dnia 9 maja 2012 r. na instytucję odpowiedzialną za przygotowanie, złożenie Dokumentu Programu do Komisji Europejskiej, oraz za negocjacje z Komisją Europejską dotyczące kontynuowania działalności w ramach programów współpracy transgranicznej w latach 2007–2013, w których bierze udział Litwa.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju RP, zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów (Dz. U. 2011 nr 248, poz. 1487) z dnia 18 listopada 2011 i statutem (Dz. U. 1997 nr 141, poz. 943) z dnia 4 września 1997 r., jest odpowiedzialne za nadzorowanie funduszy strukturalnych i politykę spójności w Polsce. Jest również odpowiedzialne za zarządzanie i kontrolę programów współpracy transgranicznej w latach 2007–2013, jak również przygotowanie programów współpracy transgranicznej na lata 2014–2020, w których uczestniczy Polska.

Ponadto partnerzy, reprezentujący władze obszaru objętego przez Program, byli zaangażowani w spotkania GRP i przygotowanie Dokumentu Programu. Ostatnie obejmuje, przede wszystkim, Stowarzyszenie Władz Lokalnych na Litwie przedstawiające wspólne interesy władz lokalnych, oraz przedstawiciele powiatów zawartych w obszarze Programu. W spotkaniach GRP uczestniczyły przede wszystkim Wydział Okręgu Olickiego w ramach Departamentu Rozwoju Regionalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Rada Rozwoju Regionalnego w Mariampolu.

Ponadto przedstawiciele obu województw po polskiej stronie granicy wzięli udział w spotkaniach GRP i przyczynili się do sporządzenia Dokumentu Programu. Zaangażowani byli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego województwa warmińsko-mazurskiego i Urzędu Marszałkowskiego województwa podlaskiego. Udział brało również Stowarzyszenie „Euroregion Niemen”. Jego członkami są lokalne samorządy województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego, które należą do Euroregionu Niemen.

GRP były wspomagane przez Wspólny Sekretariat Techniczny i zespół konsultantów z JSC „BGI Consulting”. Oceny *ex-ante* i strategiczna ocena środowiskowa Programu były wykonywane odpowiednio przez JSC „Finovus” i JSC „AF-Consult”.

W sumie na potrzeby przygotowania Programu odbyło się 13 spotkań GRP. Decyzje GRP dotyczące Programu były podejmowane drogą konsensusu między delegacjami krajowymi. Logika interwencji Programu była ustalana na zasadzie konsensusu, przez osiągnięcie kompromisu między priorytetami obu państw członkowskich, jak również biorąc pod uwagę wyniki analizy potrzeb regionalnych i wyniki seminariów tematycznych. Każde państwo członkowskie organizowało zaangażowanie odpowiednich zainteresowanych podmiotów zgodnie ze swoimi ramami instytucjonalnymi i prawnymi. Regularne konsultacje z członkami GRP pozwalało partnerom krajowym z powodzeniem przynosić swoje propozycje i wkład na poziom Programu, zgodnie z interesami różnych podmiotów zainteresowanych, podczas wszystkich etapów procesu programowania.

Konsultacje publiczne (w formie spotkania publicznego i konsultacji pisemnych) zostały przeprowadzone w sierpniu i wrześniu 2014, aby zakomunikować propozycje dotyczące treści Programu i wyjaśnić potrzeby, na które odpowiada Program. Głównym celem konsultacji publicznych było kontynuowanie dialogu z zainteresowanymi podmiotami, podnoszenie ich świadomości dotyczącej Programu i zbieranie ich opinii. Mogli oni, podobnie jak opinia publiczna, wyrazić swoją opinię na temat Dokumentu Programu przed jego złożeniem do Komisji Europejskiej. Komentarze przekazywały ministerstwa, władze lokalne i regionalne, dostawcy usług publicznych, jak również podmioty prywatne. Dotyczyły one zarówno aspektów technicznych jak i treści Dokumentu Programu.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia 1303/2013 [RWP] oraz Europejskim Kodeksem Postępowania w sprawie partnerstwa, udział odpowiednich partnerów gospodarczych i społecznych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w pracy WKM powinien zostać zapewniony przez państwa członkowskie. Przewiduje się, że ci sami przedstawiciele, którzy wzięli udział w pracach GRP, będą też zaangażowani w WKM. Ciągłość między przygotowaniem i realizacją Programu będzie stanowić podstawę udanej realizacji Programu i jego celów.

Podczas realizacji Programu będą miały miejsce konsultacje z następującymi partnerami społecznymi:

- Izba Przemysłowo-Handlowa w Białymstoku;
- Park Naukowo-Technologiczny w Suwałkach;
- Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- Stowarzyszenie Władz Lokalnych na Litwie.

W przypadku Litwy, partnerzy społeczni będą zaangażowani w realizację Programu przez Komitet Doradczy dla programów EWT (więcej szczegółów dotyczących Komitetu można znaleźć w rozdziale 6 „Koordynacja”).



W celu zapewnienia zrównoważonego wdrożenia i monitorowania Programu, IZ i IK będą w razie konieczności konsultowały się z organami właściwymi w dziedzinach ochrony środowiska i zapobiegania zmianom klimatu (np. Ministerstwo Środowiska Republiki Litewskiej, Agencja Ochrony Środowiska, Ministerstwo Środowiska RP, itd.).

Partnerzy społeczni i gospodarczy oraz organizacje pozarządowe, a także organy ochrony środowiska będą zaangażowane również na innych płaszczyznach niż WKM.

## SEKCJA 6 KOORDYNACJA

Liczba celów tematycznych Programu została ograniczona do czterech. Ograniczony zakres tematyczny Programu przyczynia się do silniejszej koncentracji na najważniejszych kwestiach, a także do synergii pomiędzy działaniami przewidzianymi przez Program i interwencjami finansowanymi z innych europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESI). Jednocześnie pozwala to na lepszą koordynację i komplementarność z innymi funduszami i programami.

Na Litwie zostanie powołany Komitet Doradczy dla programów EWT w celu skoordynowania działań finansowanych w ramach programów EWT i działań finansowanych w ramach funduszy ESI (szczególnie programu operacyjnego dla inwestycji z funduszy Unii Europejskiej w latach 2014–2020) oraz innych programów. Komitet będzie składał się z (1) przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za stosowanie instrumentów finansowych programu i innych odpowiednich instrumentów; (2) partnerów społecznych i gospodarczych z doświadczeniem w odpowiednich sferach i instrumentach finansowych. Komitet przedstawi wnioski i propozycje dotyczące kwalifikacji krajowych partnerów do wykonywania operacji oraz celowości tych działań i wyników, jakie mają zostać osiągnięte i które zostały wymienione we wnioskach, jak również dostarczy informacji na temat programów EWT, a także będzie wykonywać inne funkcje.

Koordynację z programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na Litwie zapewni przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa (działając jako IZ Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) uczestniczący w Komitecie Doradczym dla programów EWT.

Ponadto informatyczny system monitorowania krajowych funduszy strukturalnych (*lit. SFMIS*) będzie używany przez wszystkie instytucje na Litwie administrujące pomoc strukturalną UE (w tym Ministerstwo Finansów Republiki Litewskiej i stosowne instytucje pośredniczące). System umożliwia gromadzenie, wymianę i analizę informacji z różnych programów finansowanych przez UE i projektów realizowanych na Litwie i w ten sposób przyczynia się do zapewnienia ich komplementarności i zmniejsza ryzyko podwójnego finansowania.

Ponadto Umowa Partnerska Litwy przewiduje monitorowanie komplementarności programów finansowanych z funduszy ESI i strategicznych programów finansowanych z budżetu państwa. W 2012 r., rząd Litwy zatwierdził Krajowy Program Reform (NRP), mający na celu realizację strategii Rozwoju Litwy „Litwa 2030”. Program ten obejmuje najważniejsze przepisy krajowe przepisy polityki strategicznej i główne przepisy polityki Unii określone w strategii „Europa 2020” i wymienia interwencje finansowane z różnych źródeł finansowania, w tym z budżetu państwa i funduszy ESI. Koordynacja jest zapewniana poprzez monitorowanie realizacji priorytetów określonych w krajowym programie reform (NRP), w którym uczestniczą wszystkie instytucje odpowiedzialne za realizację różnych programów i planów.

W Polsce minister odpowiedzialny za rozwój regionalny zapewnia koordynację na poziomie Umowy Partnerskiej (UP), która stanowi odniesienie dla wszystkich dokumentów związanych z perspektywą finansową UE w latach 2014–2020. Obszary transgraniczne są zawarte w polskiej Umowie Partnerskiej jako jeden z pięciu obszarów interwencji strategicznych.

Głównym podmiotem wspierającym proces koordynacji strategicznej UP jest Komitet Koordynacyjny Umowy Partnerskiej, który podejmuje kluczowe decyzje związane

z realizacją UP związane z koordynacją UP i celami tematycznymi; interwencje w ramach Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybołówstwa, koordynacji z innymi instrumentami UE, instrumentami krajowymi i EBI. Przewodniczącym Komitetu jest minister właściwy dla rozwoju regionalnego, a wiceprzewodniczącymi są minister odpowiedzialny za gospodarkę i minister odpowiedzialny za rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich i rybołówstwa jako koordynator strategii „Europa 2020”. Komitet jest złożony z przedstawicieli wszystkich instytucji zarządzających programami realizacji UP, ministrów odpowiedzialnych za sprawy objęte przez UP, ministra odpowiedzialnego za finanse publiczne, ministra odpowiedzialnego za gospodarkę, prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a także z partnerów społecznych i gospodarczych, oraz przedstawicieli władz lokalnych, wyznaczonych przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W Polsce wdrażanie Programu Litwa-Polska będzie koordynowane z działaniami podejmowanymi w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej i regionalne programy operacyjne w województwach warmińsko-mazurskim i podlaskim. W celu uniknięcia powtarzania się działań i podwójnego finansowania działalności zostanie zapewniona koordynacja pomiędzy tymi programami, między innymi, poprzez ciągłe konsultacje i monitorowanie wyboru operacji. Charakterystyczną cechą operacji finansowanych w ramach Programu będzie ich transgraniczny charakter i wpływ. Komplementarność Programu z innymi programami finansowanymi przez fundusze ESI i instrumenty krajowe (w tym programy finansowane w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, ponieważ biorą w nich udział niektóre regiony objęte przez Program) zostanie zapewniona przez przedstawicieli ministerstwa odpowiedzialnego za rozwój regionalny.

Ponadto koordynacja i komplementarność działań Programu z działaniami finansowanymi w ramach innych programów współpracy transgranicznej w Polsce zostanie zapewniona poprzez udział w pracach WKM Programu przedstawicieli krajowego koordynatora Programów Współpracy Terytorialnej, tj. Departament Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju RP. Włączenie tego organu przyczyni się bezpośrednio do koordynacji operacji tego Programu i innych krajowych i regionalnych programów operacyjnych.

Innym narzędziem strategicznej koordynacji na poziomie UP jest umowa terytorialna określająca ilość, metody i warunki programów finansowania regionalnego, w tym kontroli i monitorowania ich realizacji przez ministra odpowiedzialnego za rozwój regionalny. Cele tematyczne i osie priorytetowe Programu mają na celu uzupełnienie regionalnych programów operacyjnych uczestniczących województw.

Ponadto minister rozwoju regionalnego w Polsce będzie odgrywać wiodącą rolę w zapewnieniu koordynacji działań Programu i innych programów operacyjnych związanych ze spójnością wspólnej polityki rybołówstwa i wspólnej polityki rolnej. Jako dodatkowe narzędzie w celu uniknięcia podwójnego finansowania zostanie zastosowana ocena działań przez niezależnych ekspertów posiadających wiedzę w zakresie ustawodawstwa krajowego i sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru objętego Programem. Dotyczyć to będzie głównie oceny projektów infrastrukturalnych z dokumentacją techniczną. Uwagi tych ekspertów będą brane pod uwagę przez WKM przy podejmowaniu decyzji w sprawie wyboru operacji.

Synergia pomiędzy priorytetami Programu i priorytetami procedur przewidzianych w SUE RMB będzie zapewniana w sposób opisany w podrozdziale 4.2.

Interwencje, które należy przeprowadzić w ramach 4. osi priorytetowej Programu, ukierunkowanej na zwiększenie zdolności władz publicznych do reagowania w sytuacjach kryzysowych i w czasie klęsk żywiołowych wydają się podobne do działalności Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW). FBW zapewnia jednak finansowanie działań związanych z zarządzaniem granicami zewnętrznymi UE, czego Program nie obejmuje. Ponadto, współpraca służb policyjnych przewidziana w FBW skupia się głównie na wzmocnieniu potencjału policji w zapobieganiu zagrożeniom (terroryzm, przestępczość zorganizowana, itd.) w całej Unii. Interwencje w ramach Programu natomiast podkreślają współpracę organów w celu poprawienia transgranicznych usług publicznych. Na Litwie koordynacja działań w ramach tego Programu i działań realizowanych w ramach FBW będzie zapewniona przez IZ, działającą też jako organ odpowiedzialny za FBW.

Koordynacja między działaniami Programu i działaniami podejmowanymi w ramach FBW w Polsce będzie zapewniona przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju RP w ramach współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych RP, które jest odpowiedzialne za realizację FBW.

Interwencje, które należy przeprowadzić w ramach 2. Osi Priorytetowej Programu, ukierunkowane na promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników, wydają się być podobne do charakteru działań, które mają być wprowadzone w ramach Planów realizacji Gwarancji dla młodzieży państw uczestniczących w Programie. Gwarancja dla Młodzieży jest działaniem ukierunkowanym na walkę z bezrobociem młodzieży w państwach członkowskich, którego celem jest zagwarantowanie, że młodzi ludzie otrzymają dobrej jakości ofertę zatrudnienia, kontynuacji nauki, praktyk lub stażu w ciągu czterech miesięcy od utraty pracy lub przerwania edukacji formalnej.

Każde państwo ma swój własny Plan działania dostosowany do specyfiki rynku pracy. Na przykład na Litwie Gwarancja dla Młodzieży dotyczy młodzieży do 29 lat, a w Polsce od 15 do 25 lat. Poszczególne działania, które mają być prowadzone w ramach Planów działania różnych krajów są dobierane z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i umiejętności młodego człowieka. Tak więc, główną cechą wyróżniającą Gwarancję dla Młodzieży jest jej zindywidualizowany charakter. Inaczej wyglądają interwencje Programu, które mają charakter transgraniczny i obejmują wspólne działania podejmowane przez beneficjentów polskich i litewskich. Ponadto, młodzież jest jedną z wielu możliwych grup docelowych działań, które będą wspierane w ramach Programu.

Organy odpowiedzialne za realizację Gwarancji dla Młodzieży w obszarze Programu to Litewska Giełda Pracy i jego oddziały terytorialne na Litwie oraz Powiatowe Urzędy Pracy w Polsce. W tych przypadkach, gdy urzędy pracy uczestniczących w Programie państw członkowskich działają jako beneficjenci operacji przeprowadzanych w ramach Programu, kraj członkowski będzie odpowiedzialny za koordynację działań realizowanych w ramach Planu działania i w ramach Programu. Wkład operacji Programu do Planu działania powinien zostać opisany w sprawozdaniach.

## SEKCJA 7

### ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

Obciążenie administracyjne beneficjentów w zakresie czasu przeznaczanego na procedury administracyjne nie zostało ocenione. Opierając się na założeniu, że czas przeznaczony na procedury administracyjne znajduje odzwierciedlenie w rzeczywistych kosztach administracyjnych beneficjentów obciążenie administracyjne dla beneficjentów w wyrażeniu ilościowym może zostać opisane przez wyniki oceny zewnętrznej. Ocena dotyczyła kosztów administracyjnych poniesionych przez beneficjentów w latach 2007–2013. Wykazała ona, że średni odsetek faktycznie poniesionych kosztów administracyjnych w porównaniu do bezpośrednich kosztów operacyjnych (czyli z całkowitym budżetem operacyjnym bez kosztów administracyjnych), wynosi 13,6%. Średni odsetek faktycznie poniesionych kosztów administracyjnych (innych niż koszty personelu) w stosunku do poniesionych kosztów pracowniczych wynosi 20,8%.

Niektóre działania planowane są w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych w latach 2014–2020. Jednym z kluczowych elementów mających na celu zmniejszenie obciążenia administracyjnego jest zastosowanie zharmonizowanych (i uproszczonych) zasad i procedur, które były konsultowane między różnymi programami współpracy terytorialnej w czasie różnych wydarzeń organizowanych przez INTERACT. Ponadto, zgodnie z zaleceniami ekspertów zewnętrznych przewiduje się szersze wykorzystanie opcji uproszczonych kosztów. Zapewniają one możliwość zmniejszenia obciążeń związanych z zarządzaniem finansami, kontrolą i audytem, zarówno dla beneficjentów, jak i organów zaangażowanych w zarządzanie Programem.

Przy realizacji Programu brane są pod uwagę następujące środki:

- 1) wprowadzenie systemu ryczałtowego kalkulacji kosztów urzędowych i administracyjnych, zgodnie z przepisami art. 67 i 68 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- 2) wprowadzenie uproszczonych opcji kosztów w zakresie przygotowania operacji (np. koszty przygotowawcze zwracane na zasadzie ryczałtu);
- 3) realizacja rozporządzenia delegowanego (UE) nr 481/2014 w sprawie szczegółowych zasad dotyczących kwalifikowalności wydatków na programy współpracy przy przygotowywaniu zasad kwalifikowalności programu i struktur finansowych (np. pozycji w budżecie). Ujednolicone wymagania dotyczące kwalifikowalności na poziomie całej EWT – zmniejsza do minimum potrzebę zapoznawania się przez beneficjentów z licznymi interpretacjami zasad kwalifikowalności, dlatego ryzyko wystąpienia błędów w sprawozdawczości byłoby znacznie mniejsze. Co więcej – wspólny zestaw zasad kwalifikowalności uprości pracę kontrolerów.
- 4) Kontynuacja korzystania z formularzy elektronicznych i elektronicznej wymiany danych (nowa platforma będzie dostępna, zanim rozpocznie się pierwszy nabór wniosków), co również stanowi obszar o wielkim potencjale dla redukcji obciążenia administracyjnego. Elektroniczne formularze aplikacyjne i formularze raportowania zostały wykorzystane w realizacji programu Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska 2007–2013. Stosowanie tych form zostanie bardziej rozszerzone w okresie 2014–2020. Należy zwrócić uwagę na lepszą integrację różnych form elektronicznych i zapewnienie, że dane raz wprowadzone

do formularzy elektronicznych i zaimportowane do systemu będą wykorzystywane na wszystkich etapach zarządzania Programem i operacjami.

Wszystkie wyżej wymienione środki zostaną wprowadzone od pierwszego naboru wniosków i stosowane przez cały okres realizacji Programu. Podstawowe zasady, instrukcje budowania budżetu projektu, a następnie uzasadnienie kwalifikowalności wydatków powinny być przedstawione w Podręczniku Programu.

Instytucje zarządzające poszukują bardziej proporcjonalnych zasad zarządzania i kontroli. Będzie to szczególnie ważne dla operacji o małym zakresie (maksymalne finansowanie przez Program równe 50 000 euro, główne działania – miękkie), które są przewidziane jako uzupełnienie zwykłych operacji. Bardziej proporcjonalne zasady zarządzania i kontroli wiążą się z użyciem znacznie uproszczonego wniosku oraz formularzy raportowania, szybszymi procedurami kontraktowania i zwrotem wydatków na operacje, szerokim stosowaniem uproszczonej metody kalkulacji kosztów, itd.

## SEKCJA 8 ZASADY HORYZONTALNE

### 8.1. Zrównoważony rozwój

Ogólnym celem Programu jest wspieranie inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego w strefie przygranicznej w ramach współpracy transgranicznej. Opiera się na głównych dokumentach polityki unijnej na rzecz zrównoważonego rozwoju, tj. strategii Europa 2020 oraz Strategii Zrównoważonego Rozwoju (SZR), podkreślając zaangażowanie w rozwój polityk gospodarczych, społecznych i środowiskowych w sposób gwarantujący obopólne korzyści. W szczególności, zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP], w przygotowaniu i wdrożeniu Programu powinny być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska, wydajności zasobów, łagodzenia i adaptacji skutków zmiany klimatu, różnorodności biologicznej, odporności na klęski żywiołowe oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem.

W komunikacie Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie problematyki zrównoważonego rozwoju w polityce UE (COM (2009) 400) uwzględnione są przeglądy strategii unijnych na rzecz zrównoważonego rozwoju i podkreślone przypadki skutecznego uwzględnienia wymiaru zrównoważonego rozwoju w wielu dziedzinach polityki. Obejmuje to zmiany klimatu i czystą energię, zrównoważony transport, zrównoważoną konsumpcję i produkcję, konserwację i zarządzanie zasobami naturalnymi, zdrowia publicznego, integracją społeczną, demografią i migracją, globalnym ubóstwem i wyzwaniem zrównoważonego rozwoju, badaniami i rozwojem oraz instrumentami finansowania i ekonomicznymi. Priorytety inwestycyjne w tym Programie obejmują szereg tych obszarów polityki. Potrójna zasada zrównoważonego rozwoju (obejmująca aspekty środowiskowe, społeczne i gospodarcze) na znaczenie dla wszystkich konkretnych celów przewidzianych w Programie.

Program przyczyni się do zrównoważonego rozwoju Unii i osiągnięcia celów dotyczących zmian klimatu, z uwzględnieniem tych zasad podczas wyboru operacji finansowanych w jego ramach. Organy odpowiedzialne za wybór wniosków o dofinansowanie powinny kierować się zdrowym rozsądkiem i wybrać tylko te operacje, które nie powodują szkodliwych dla środowiska skutków interwencji i negatywnych skutków dla korzyści społecznych, środowiskowych i klimatycznych. Wspólne ramy strategiczne rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP] sugerują branie pod uwagę trzech zasad przy wyborze operacji. Przede wszystkim inwestycje powinny być ukierunkowane na warianty najbardziej trwałe i wydajne w zakresie zasobów. Po drugie, należy unikać inwestycji które mogą mieć znaczny negatywny wpływ na środowisko. Ponadto należy wspierać działania łagodzące pozostałe negatywne wpływy na środowisko, a także przyjmować perspektywę długoterminową przy porównywaniu kosztów „cyklu życia” alternatywnych możliwości inwestycji.

Podczas zarządzania i realizacji operacji władze Programu będą zachęcać beneficjentów do racjonalnego korzystania z transportu i w miarę możliwości wybierania przyjaznych środowisku form transportu.

## **8.2. Równość szans i niedyskryminacja**

Zasada równości szans oznacza, że ważne jest, aby wszystkie grupy w społeczeństwie miały równy dostęp do możliwości i korzyści płynących z Programu. Ochrona równych szans jest szczególnie ważna w odniesieniu do grup najbardziej narażonych, tj. dzieci, młodzieży, osób starszych, mniejszości, osób niepełnosprawnych i innych grup znajdujących się w trudnej sytuacji. Dlatego należy podejmować właściwe kroki, aby zapobiec dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Zasada równości szans i braku dyskryminacji jest szczególnie istotna dla następujących celów tematycznych Programu: CT 8 – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników, CT 9 – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, CT 11 – wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Zgodnie z wspólnymi ramami strategicznymi rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 [RWP] IZ zapewnia, aby wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktura, które są otwarte lub udostępnione publiczności i są współfinansowane przez Program były dostępne dla wszystkich obywateli, w tym osób niepełnosprawnych. Ta zasada horyzontalna powinna być również realizowana w następujących odpowiednich przepisach prawa krajowego i unijnego. Dwie dyrektywy unijne dotyczące ochrony równości i braku dyskryminacji to Dyrektywa o Równości Rasowej (2000/43/WE) i Dyrektywa o Równości Zatrudnienia (2000/78/WE). Pierwsza z nich zakazuje dyskryminacji ze względu na rasę i pochodzenie etniczne, obejmując kwestie zatrudnienia i pracy, szkolenia zawodowego, członkostwa w organizacjach pracodawców i pracowników, ochrony socjalnej, w tym zabezpieczenia społecznego i opieki zdrowotnej, edukacji oraz dostępu do towarów i usług, które są powszechnie dostępne, w tym mieszkań. Druga z nich zakazuje dyskryminacji ze względu na religię, przekonania, wiek, niepełnosprawność i orientację seksualną, obejmując kwestie zatrudnienia i pracy, szkolenia zawodowego i członkostwa w organizacjach pracodawców i pracowników. Dyrektywy te określają minimalne wymagania w celu zapewnienia skutecznej ochrony prawnej przed dyskryminacją na terenie całej Unii. Ponieważ oba kraje uczestniczące w Programie są państwami członkowskimi przepisy tych dyrektyw zostały przeniesione do krajowych systemów prawnych zarówno na Litwie jak i w Polsce, czyniąc przepisy prawa krajowego zgodnymi z prawem unijnym. Dlatego też w celu realizacji horyzontalnej zasady równych szans i braku dyskryminacji interwencje finansowane w ramach Programu powinny być przede wszystkim zgodne z prawem krajowym państw uczestniczących w Programie.

W celu prawidłowego wdrożenia niniejszej zasady horyzontalnej zostaną podjęte przez beneficjentów Programu dodatkowe środki w postaci podpisanych oświadczeń stwierdzających ich zobowiązanie do przestrzegania krajowych i unijnych przepisów prawa, ochrony równych szans i zakazu dyskryminacji.

## **8.3. Równouprawnienie płci**

Równość kobiet i mężczyzn jest jedną z podstawowych zasad prawa wspólnotowego zgodnie z art. 2 i 3 (2) Traktatu o Unii Europejskiej. Przepisy te określają równość mężczyzn i kobiet jako „zadanie” i „cel” Wspólnoty oraz nakładają pozytywny obowiązek promowania jej we wszystkich jej działaniach. Cele Unii w sprawie równości płci mają na celu zapewnienie równych szans i równego traktowania mężczyzn i kobiet



oraz zwalczania wszelkich form dyskryminacji ze względu na płeć. Horyzontalna zasada równości mężczyzn i kobiet jest istotna dla wszystkich celów tematycznych tego Programu, zwłaszcza dla CT 8 – promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników, oraz CT 9 – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

Zasada horyzontalna równości kobiet i mężczyzn powinna być realizowana zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego i unijnego. Istnieje wiele dyrektyw Unii odnoszących się do realizacji zasady równości mężczyzn i kobiet (w tym 2006/54/WE, 79/7/EWG, 2010/41/UE, 92/85/WE, 2010/18/UE, 2004/113/WE). Jako jedną z podstawowych dyrektyw można wyróżnić Dyrektywę o Równym Traktowaniu (2006/54/WE) w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy. Zestawia ona postanowienia wielu poprzednich dyrektyw w tej dziedzinie, w szczególności Dyrektywy 76/207/EWG w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy, która została zmieniona dyrektywą 2002/73/WE. Niektóre inne dyrektywy unijne, takie jak Dyrektywa 75/117/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do stosowania zasady równości wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet, oraz Dyrektywa 97/80/WE dotycząca ciężaru dowodu w sprawach dyskryminacji ze względu na płeć, także obejmują przepisy, które mają na celu realizację zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet. Ponieważ oba kraje uczestniczące w Programie są państwami członkowskimi, przepisy tych dyrektyw zostały przeniesione do krajowych systemów prawnych zarówno na Litwie jak i w Polsce, czyniąc przepisy prawa krajowego zgodnymi z prawem unijnym. Dlatego też w celu realizacji horyzontalnej zasady równości kobiet i mężczyzn, interwencje finansowane w ramach Programu powinny być przede wszystkim zgodne z prawem krajowym państw uczestniczących w Programie.

W celu właściwego wdrożenia niniejszej zasady horyzontalnej beneficjenci tego Programu powinni podejmować szczególne środki. Po pierwsze, deklaracja określająca zobowiązanie do zgodności z przepisami krajowymi i unijnymi gwarantującymi równość płci musi zostać podpisana przez wszystkich beneficjentów. Ponadto, administratorzy operacji powinni kontrolować liczbę mężczyzn i kobiet biorących udział w działaniach organizowanych w ramach każdej operacji. Ten rodzaj danych gromadzonych przez każdego beneficjenta pozwoli na monitorowanie sytuacji w zakresie równości płci i wydanie stosownej oceny *ex post*.

SEKCJA 9  
ODRĘBNE ELEMENTY

**9.1. Podstawa oceny wykonania programu współpracy**

**Tabela 16. Ramy wykonania (tabela podsumowująca)**

Oś priorytetowa	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	4 002 175,00	20 010 873,00
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Liczba rozwiniętych lub przystosowanych miejsc dziedzictwa	Miejsca	2	7
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Liczba opracowanych wspólnych tras turystycznych	Trasy	1	4
Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	Liczba promowanych obiektów dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego i związanych z nimi produktów	Promowane obiekty i związane z nimi produkty	8	40

Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	2 907 831,00	14 539 151,00
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Liczba nowych lub rozszerzonych wspólnych (lub promujących współpracę) usług dla biznesu	Usługi	2	7
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Liczba uczestników wspólnych szkoleń lub wydarzeń	Osoby	140	700
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Liczba uczestników wspólnych lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia i wspólnych szkoleń (wspólny)	Osoby	140	700
Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	Liczba uczestników inicjatyw na rzecz mobilności transgranicznej (wspólny)	Osoby	20	100
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	1 938 554,00	9 692 768,00
Promowanie włączenia	Liczba uczestników	Osoby	400	2000

społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	projektów promujących równość płci, równe szanse i włączenie społeczne ponad granicami (wspólny)			
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych we współpracę transgraniczną na rzecz zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego	Organizacje pozarządowe	4	20
Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	Liczba nowych lub ulepszonych świadczeń zdrowotnych lub programów prewencyjnych	Usługi i programy	1	4
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	Wydatki (EFRR + wkład krajowy)	euro	2 907 831,00	14 539 151,00
Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	Liczba instytucji zaangażowanych we współpracę transgraniczną	Instytucje	4	20
Wzmacnianie	Liczba	Osoby	100	500

zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	uczestników wspólnych szkoleń lub wymiany personelu			
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------	--	--	--

## 9.2. Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu EWT

Grupa robocza ds. programowania (GRP) działała jako główny organ odpowiedzialny za programowanie. GRP składała się ze równej liczby członków z każdego kraju, reprezentujących poziom krajowy, regionalny i lokalny. Zwyczajny skład GRP obejmował 5 członków zwyczajnych oraz 2 obserwatorów z każdego kraju. Przedstawiciele następujących instytucji uczestniczyli na bieżąco w posiedzeniach GRP:

1. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej;
2. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej;
3. Urząd Marszałkowski Województwa warmińsko-mazurskiego (Polska);
4. Urząd Marszałkowski Województwa podlaskiego (Polska);
5. Stowarzyszenie „Euroregion Niemen” (Polska);
6. Rada Rozwoju Regionalnego Olity (Litwa);
7. Rada Rozwoju Regionalnego Mariampolu (Litwa);
8. Stowarzyszenie Władz Lokalnych na Litwie.

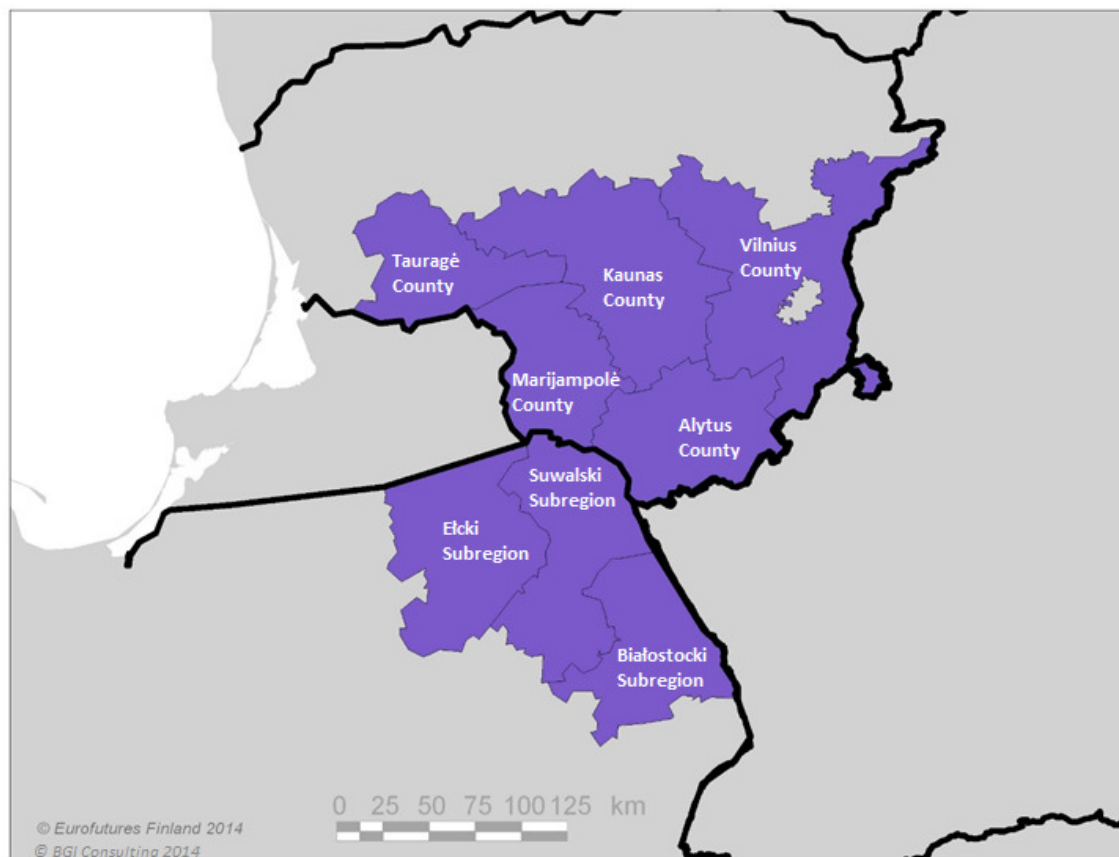
Przedstawiciele Komisji Europejskiej brali udział w pracach GRP jako obserwatorzy.

MSW RL zostało nominowane przez GRP jako IZ Programem. Wspólnie z MiR RP, które zostało nominowane jako IK, było odpowiedzialne za przygotowanie Programu.

**ZAŁĄCZNIKI (przesłane do elektronicznego systemu wymiany danych jako oddzielne pliki):**

- Sprawozdanie z oceny *ex-ante*, z podsumowaniem wykonawczym (obowiązkowe)  
(źródło: art. 55 (2) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013);
- Potwierdzenie na piśmie umowy co do treści Programu (obowiązkowe)  
(źródło: art. 8 (9) rozporządzenia (UE) nr 1299/2013);
- Mapa obszaru objętego Programem (jeśli dotyczy) – rysunek 1;
- Streszczenie Programu dla obywateli (jeśli dotyczy).
- Uzasadnienie wyboru wskaźników i określenie ich wartości.

## Mapa obszaru objętego Programem



Rysunek 1. Mapa obszaru objętego Programem